

POLSKIE CENTRUM STUDIÓW NAD PRAWEM I GOSPODARKĄ CHIN

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin (中国法律与经济波兰研究中心) zostało założone w 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Centrum jest instytucją badawczą, której jednym z podstawowych celów jest prowadzenie badań naukowych w dziedzinie prawa i gospodarki współczesnych Chin oraz publikacja ich wyników.

Naszą jednostkę tworzy interdyscyplinarny zespół składający się z prawników, ekonomistów, sinologów oraz przedsiębiorców, których łączy doświadczenie związane z realizowaniem projektów w Chińskiej Republice Ludowej.

Centrum działa w czterech obszarach: naukowym, biznesowym, rządowo-samorządowym i studenckim, wspierając polskie podmioty w stosunkach z chińskimi partnerami. W październiku miała miejsce inauguracja flagowego projektu Centrum – Szkoły Prawa i Gospodarki Chin.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin prowadzi nieodpłatne działania finansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Dialog”, w tym: Raport „Inside China”, szkolenia dla przedsiębiorców oraz pracowników sektora publicznego.

W ramach prowadzonych działań mogą skorzystać Państwo również z odpłatnych usług, świadczonych przez ekspertów, którzy świadczą pomoc analityczną oraz doradczą związaną z działaniami podejmowanymi w Chińskiej Republice Ludowej.

W przypadku zainteresowania naszymi usługami oraz pytań związanych z naszą działalnością zapraszamy Państwa do kontaktu.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

email: china.law@wpia.uw.edu.pl

tel.: 575 777 688

METODOLOGIA

Raport „Inside China” składa się z 9 rozdziałów tematycznych. Każdy rozdział zbudowany jest z trzech podrozdziałów: wydarzeń, tła oraz wniosków.

Wydarzenia zawierają przegląd zdarzeń dotyczących Chińskiej Republiki Ludowej, które miały miejsce w miesiącu poprzedzającym wydanie raportu oraz w opinii autorów mogą mieć wpływ na polskie podmioty. Zostały one wybrane na podstawie przeglądu mediów internetowych w czterech językach – chińskim, angielskim, niemieckim oraz polskim.

Poprawna interpretacja niektórych opisanych wydarzeń wymaga zrozumienia różnic społecznych, gospodarczych, prawnych, historycznych oraz kulturowych. **Tło** zawiera informacje potrzebne czytelnikowi do odczytania kontekstu wybranych wydarzeń. Zostało one przytoczone tylko tam, gdzie jest to niezbędne do poprawnej interpretacji faktów.

W podrozdziale **Wnioski** zawarta jest informacja dla odbiorców raportu o tym, co adresaci powinni zrobić, aby wykorzystać daną perspektywę lub się jej przeciwstawić. Nie z każdym pojedynczym wydarzeniem związana jest jakaś szansa lub zagrożenie, czasem stwarza je kilka zdarzeń łącznie. W raporcie przytoczone zostały również zdarzenia, które nie znajdują odniesienia, lecz świadomość ich wystąpienia może wpływać na proces decyzyjny polskich organów administracji publicznej oraz przedsiębiorców.

Raport „Inside China” poświęcony jest w całości Chińskiej Republice Ludowej, ze względu jednak na odmienne warunki społeczno-gospodarcze, kulturowe oraz prawne wydarzenia dotyczące Tajwanu, Hong Kongu oraz Macau zostały opisane w raporcie jedynie wtedy, gdy mają istotny wpływ na pozostałą część ChRL.

EKSPERCI ODPOWIEDZIALNI ZA RAPORT „INSIDE CHINA”

Maximilian Piekut

Zastępca Kierownika Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość), Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana (LLM). Studiował również na Fudan University (język chiński) oraz China University of Political Science and Law (prawo chińskie)

m.piekut@wpia.uw.edu.pl

+48 575 777 688

Karol Piekut

Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość) oraz Mercyhurst College (biznes międzynarodowy oraz zarządzanie). Spędził ponad 5 lat w Szanghaju, gdzie uczył się na Fudan University oraz prowadził firmę handlową.

karol@mpiekut.com

+48 535 733 456

Jakub Orkisz

**Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad
Prawem i Gospodarką Chin**

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (międzynarodowe stosunki gospodarcze). Studiował również na Uniwersytecie Pekinśkim oraz China University of Political Science and Law (prawo i język chiński).

orkiszjakub@gmail.com

+48 790 319 934

Julia Jeleńska

**Praktykantka Polskiego Centrum Studiów
nad Prawem i Gospodarką Chin**

Studentka Uniwersytetu Warszawskiego (prawo). Studiowała również na China University of Political Science and Law. Jest członkiem Warsaw-Beijing Forum.

Weronika Żebrowska

**Praktykantka Polskiego Centrum Studiów
nad Prawem i Gospodarką Chin**

Studentka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na kierunku prawo. Obecnie studiuje prawo i język chiński na Beijing Foreign Studies University w Chinach. Członkini zarządu Międzywydziałowego Koła Naukowego Kultury i Prawa Chińskiego.

SPIS TREŚCI

Gospodarka.....	6
Przemysł	13
Rynek finansowy.....	18
High-tech	25
Rolnictwo	29
Transport i infrastruktura	33
Energetyka i ochrona środowiska.....	38
Stosunki międzynarodowe	43
Sport, turystyka, edukacja, kultura	52

GOSPODARKA

Streszczenie

- ▶ W kwietniu odnotowano dalszy wzrost inflacji produkcyjnej oraz konsumenckiej.
- ▶ Pekin konsekwentnie wdraża plan podniesienia konkurencyjności rynku wewnętrznego i liberalizacji dostępu do chińskiego rynku dla firm z zagranicy.
- ▶ Jednocześnie można zaobserwować wzmożoną aktywność inwestycyjną będącą częścią pakietu stymulującego gospodarkę rządu ChRL.
- ▶ Pomimo wzrostu siły nabywczej konsumentów tempo wzrostu wydatków na towary i usługi spadło, nadal utrzymuje się jednak wysoko ponad progiem 50 punktów.
- ▶ Rosną ceny nieruchomości mimo spadku popytu na nie.

Wydarzenia

1. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) w kwietniu 2019 r. wzrósł o 2,5% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego oraz o 0,2% w stosunku do marca 2019 r. Inflacja bazowa wzrosła w kwietniu 2019 r. o 1,7% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego oraz o 0,1% w stosunku do poprzedniego miesiąca. Inflacja konsumencka, szacowana w maju na 2,6%, stymulowana jest głównie zmianą cen artykułów żywnościowych. Szczególnie widoczne jest to na przykładzie wzrostu cen wieprzowiny, która w kwietniu 2019 r. podrożała o 14,4% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wskaźnik cen dóbr produkcyjnych (PPI) w kwietniu 2019 r. wzrósł o 0,9% w porównaniu do kwietnia 2018 r. Głównym powodem wzrostu cen produkcji przemysłowej są rosnące koszty produkcji związane z zaostrzeniem norm środowiskowych dla przemysłu ciężkiego i chemicznego¹.
2. 7 maja 2019 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) wraz z szeregiem innych instytucji państwowych wydała raport podsumowujący działania chińskiego rządu w zakresie zwiększania konkurencyjności chińskiej gospodarki (关于做好2019年降成本重点工作的通知), szczególnie w odniesieniu do zmniejszenia kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa. Jednocześnie zapowiedziano dalsze ułatwienia dla przedsiębiorców w 2019 r., których wielkość szacuje się na 2 bln RMB. Planuje się obniżenie progu podatkowego dla przemysłu wytwórczego

¹ 刘绪尧, CPI、PPI同比涨幅反弹 通胀仍温和可控, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- z 16% do 13%, dla sektora budowlanego i transportowego - do 10%, a dla innych gałęzi gospodarki - do 9%. Ważnym czynnikiem proinwestycyjnym jest zmniejszenie o 10% cen energii elektrycznej dla przedsiębiorstw z sektora przemysłowego. Zgodnie z oficjalnym komunikatem „Lista negatywna dostępu rynkowego” (市场准入负面清单) ma podlegać dalszej liberalizacji².
3. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) wartość dodana brutto w sektorze przemysłowym w kwietniu 2019 r. wzrosła o 5,4% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, notując jednak spadek o 3,1% w porównaniu do marca 2019 r. Konsumpcja krajowa między styczniem a kwietniem 2019 r. wzrosła o blisko 8%. Inwestycje w środki trwałe wzrosły w pierwszym kwartale o 6%, natomiast inwestycje w sektorze nieruchomości o ponad 11% w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Zauważalny jest pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy działań podejmowanych przez państwowe instytucje rządowe i finansowe. Wskazuje się zwłaszcza na politykę chińskiego banku centralnego mającą na celu utrzymanie płynności finansowej przedsiębiorstw poprzez wystarczającą podaż pieniądza na rynkach kredytowych oraz preferencyjne warunki fiskalne dla przedsiębiorstw³.
  4. W kwietniu 2019 r. pomimo zwiększenia się siły nabywczej chińskich konsumentów zaobserwowano spowolnienie wzrostu chińskiego sektora usługowego w związku z ogólnym spowolnieniem gospodarczym. Wskaźnik aktywności finansowej (PMI), mający na celu odzwierciedlenie aktywności menedżerów nabywających różnego rodzaju dobra i usługi, zmniejszył się z 54,8 punktu w marcu 2019 r. do 54,3 punktu w kwietniu 2019 r. Nie schodząc poniżej poziomu 50 punktów, wciąż wskazuje na utrzymanie pozytywnej perspektywy dla chińskiej gospodarki⁴.
  5. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) wielkość chińskiego handlu detalicznego w kwietniu 2019 r. uległa zmniejszeniu. Zdaniem komentatorów jest to wynik przedłużającego się konfliktu gospodarczego między Pekinem a Waszyngtonem. Wzrost wielkości sprzedaży w handlu detalicznym wyniósł 7,2%, co jest najgorszym wynikiem od 2003 r. W przypadku branży odzieżowej zaobserwowano pierwszy od 2009 r. spadek. Istotnym wskaźnikiem wydaje się spadek produkcji cementu, co może świadczyć o spowolnieniu w inwestycjach infrastrukturalnych. Pomimo wzrostu inwestycji w nieruchomości o 12%, popyt na domy pozostaje na umiarkowanym poziomie. Szacuje się, że wprowadzone przez USA ograniczenia importowe spowodowały spadek chińskiego eksportu o 2,7%, pociągając za sobą likwidację ponad 2 mln miejsc pracy, co ma bezpośrednie przełożenie na spadek konsumpcji w niektórych sektorach gospodarki⁵.

² 包兴安, 新一轮27项降成本清单出台 预计全年降成本将超2万亿, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³ 高畅, 4月经济数据不乏亮点 宏观经济运行稳中有进, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Lin Lili, *Industry, agriculture and consumption serve as bedrocks of Chinese economy*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴ Beijing Monitoring Desk, *Growth in China's services activity slows in April: official PMI*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵ Kevin Yao, Yawen Chen, *China's retail sales growth slumps to 16-year low as trade war risks rise*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

6. Państwowe Biuro Statystyczne (国家统计局) poinformowało, że cena nowych mieszkań w 70 największych chińskich miastach w kwietniu 2019 r. wzrosła o 0,6% w stosunku do marca 2019 r. oraz o przeszło 10% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Działania chińskiego banku centralnego, takie jak pięciokrotne obniżanie stopy rezerw obowiązkowych dla banków komercyjnych, spowodowały wzrost dostępności kredytów. Wielkość udzielonych pożyczek pod zakup nowych domów – w większości kredytów hipotecznych – wyniosła w kwietniu 2019 r. 416,5 bln RMB, co oznacza, że mimo spadku z poziomu 460 bln RMB w poprzednich miesiącach, utrzymuje się wciąż na bardzo wysokim poziomie. Obecnie działania rządu skupić się mają na przeciwdziałaniu powstawaniu baniek spekulacyjnych⁶.
7. W pierwszym kwartale 2019 r. zaobserwowano wzrost cen gruntów budowlanych w dobrych lokalizacjach chińskich miast, szczególnie w południowo-wschodnich prowincjach kraju. Średni notowany wzrost wyniósł ponad 19% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego, który charakteryzował się działaniami rządu mającymi na celu zapobieganie pojawieniu się bańki inwestycyjnej w sektorze nieruchomości i ogólnemu spowolnieniu gospodarczemu. Wśród miast, w których zaobserwowano największe podwyżki cen, wymienia się Hefei i Chongqing. Ożywienie na rynku nieruchomości wiąże się z mniej restrykcyjnymi warunkami kredytowymi i zwiększoną płynnością banków⁷.
8. 15 maja br. Rada Państwa ChRL zorganizowała konferencję prasową na temat wyników gospodarczych osiągniętych w kwietniu. Liu Aihua, rzecznik Państwowego Biura Statystycznego, na spotkaniu Rady Państwa zakomunikował, że krajowa gospodarka w kwietniu kontynuowała stabilną i postępującą tendencję rozwojową. Sektor usług rozwijał się dynamicznie, a produkcja przemysłowa i sprzedaż były zasadniczo stabilne. Ponadto w okresie od stycznia do kwietnia tego roku krajowe inwestycje w środki trwałe wzrosły o 6,1% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku. Sytuacja w zatrudnieniu w Chinach stale się poprawia: od stycznia do kwietnia liczba nowych miejsc pracy w miastach w całym kraju wyniosła 4,59 mln. W kwietniu tego roku krajowa stopa bezrobocia w miastach wyniosła 5,0%, czyli o 0,2 punktu procentowego mniej niż w poprzednim miesiącu⁸.
9. W pierwszych czterech miesiącach tego roku wolumen wymiany handlowej Chin wzrósł o 4,3%. Według statystyk administracji celnej podanych do publicznej wiadomości 8 maja br. w pierwszych czterech miesiącach tego roku całkowita wartość chińskiego importu i eksportu towarów wyniosła 9,51 mld RMB, co stanowi wzrost o 4,3% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Eksport wyniósł 5,06 mld RMB, co stanowi wzrost o 5,7%, import wyniósł 4,45 mld RMB, co stanowi wzrost o 2,9%. Nadwyżka handlowa wyniosła 618,17 mln RMB – jest to wzrost o 31,8%⁹.

⁶ Yawen Chen, Ryan Woo, *China's solid home price growth faces bubble, trade war risks*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷ Clare Jim, *China developers push land prices up as credit, purchase rules ease*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸ 高畅, 4月份国民经济运行在合理区间 稳中有进态势持续, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹ 刘绪尧, 今年前4个月我国外贸进出口同比增长4.3%, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

10. Zgodnie z przepisami wprowadzonymi przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (人力资源社会保障部) poziom płacy minimalnej w każdej prowincji i mieście co najmniej co dwa lub trzy lata jest aktualizowany. Na stronie internetowej ministerstwa opublikowano zestawienie obecnie obowiązujących minimalnych wynagrodzeń dla 31 prowincji w całym kraju. Wysokość wynagrodzenia minimalnego w Szanghaju znalazła się na pierwszym miejscu, wynosząc 2480 RMB. Miesięczna płaca minimalna w Pekinie kształtuje się na poziomie 2120 RMB i jest trzecią co do wysokości w kraju. Wzrost wynagrodzenia w 2019 r. w większości prowincji wynosi od 60 RMB do 120 RMB, w zależności od typu wykonywanej pracy. Według doniesień portalu Caijing władze Pekinu, prowincji Hebei oraz prowincji Shandong planują jeszcze w 2019 r. podwyższyć wynagrodzenie minimalne¹⁰.
11. Chiny w tym roku stoją w obliczu znacznej presji związanej z zatrudnieniem, ponieważ liczba absolwentów szkół wyższych ma osiągnąć rekordowy poziom. Według ministerstwa przewiduje się, że liczba absolwentów szkół wyższych w 2019 r. osiągnie rekordowy poziom 8,34 miliona, a zatem o 140 000 więcej niż w 2018 r. Aby ułatwić absolwentom znalezienie zatrudnienia, władze publiczne na wszystkich szczeblach wprowadzają politykę ograniczającą dyskryminacyjne praktyki, z którymi mogą się oni spotkać podczas poszukiwania pracy. By chronić prawa kobiet, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ChRL zakazało gromadzenia informacji o stanie cywilnym kobiet poszukujących pracy¹¹.
12. W partyjnym dwumiesięczniku „Qiu Shi” opublikowany został artykuł Prezydenta ChRL Xi Jinpinga podsumowujący dotychczasową politykę gospodarczą Chin i nakreślający chińskie cele ekonomiczne na najbliższe lata. Prezydent Xi za największą słabość chińskiej gospodarki uznał zbyt mały udział innowacji w kontekście zwiększenia jej konkurencyjności. Zapowiedział także dalsze ułatwienia dla chińskich i zagranicznych inwestorów. Zgodnie z przekazem partyjnym tymczasowy kryzys chińsko-amerykański nie stanowi balastu dla stabilnego wzrostu chińskiej gospodarki¹².
13. W dniach od 4 do 5 maja w mieście Omaha (USA) odbyło się spotkanie akcjonariuszy Berkshire Hathaway. Prezes Berkshire Hathaway Warren Buffett i wiceprezes Charlie Munger dyskutowali na temat chińskiego rynku kapitałowego. Buffett po raz kolejny wyraził optymizm co do rynku kapitałowego Państwa Środka. Inwestorzy przyznali, że nie poczynili dotąd dużych inwestycji w spółki rozwijające technologię 5G, ale z pewnością zwrócą uwagę na możliwości inwestycyjne w tym sektorze. Prezes Berkshire Hathaway przyznał, że otwarcie sektora finansowego w Chinach na inwestorów zagranicznych jest ogromną szansą i nie mogą przegapić możliwości inwestycyjnych, tak jak kiedyś nie zainwestowali w odpowiednim momencie w Apple i Google¹³.

¹⁰ 刘绪尧, 最低工资标准上调窗口开启 京鲁冀等多省市有望跟进, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹ Reuters, *Graduating students in China to put pressure on job market, says premier*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹² Ben Blanchard, *Lack of innovation is 'Achilles heel' for China's economy, Xi says*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹³ 刘绪尧, 巴菲特: 看好中国市场 15年内也许会做一些大的部署, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Tło

Plany rządowe na rzecz podniesienia konkurencji

7 maja 2019 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform ogłosiła komunikat dotyczący wdrażania polityki zwiększającej konkurencyjność chińskiej gospodarki. Pełna treść komunikatu dostępna jest [pod tym adresem](#). Prezentuje on 27 narzędzi zmierzających do realizacji 8 celów.

Plan jest implementacją nowej ery socjalizmu z chińską charakterystyką, myśli Xi Jinpinga oraz postanowień z posiedzeń komitetu centralnego i sesji plenarnych partii.

Pierwszym celem jest **uproszczenie systemu podatkowego** oraz **obniżenie obciążeń fiskalnych dla przedsiębiorców**, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw. Cel ten ma być realizowany przez:

- obniżenie stawek VAT;
- zwiększenie wyłączeń i ulg podatkowych (próg VAT dla MŚP podniesiony do obrotu 30 000-100 000 RMB miesięcznie);
- redukcję o 50% i uporządkowanie opłat lokalnych;
- zmniejszenie wysokości oraz liczby opłat administracyjnych;
- obniżkę opłat za dostęp do Internetu dla MŚP;
- usprawnienie nadzoru nad opłatami za transport, energię elektryczną oraz usługi telekomunikacyjne.

Drugim celem jest **wsparcie gospodarki realnej**, realizowane przy użyciu następujących instrumentów:

- zwiększenie dostępności do finansowania dłużnego dla MŚP poprzez zmniejszenie rezerw obowiązkowych dla małych i średnich banków;
- zwiększenie roli rządowych funduszy gwarancyjnych;
- utworzenie mechanizmów zachęcających do udzielania pożyczek dla MŚP;
- zwiększenie bezpośredniego finansowania MŚP poprzez emisję obligacji;
- uporządkowanie i zredukowanie opłat bankowych i opłat innych instytucji pośredniczących.

Trzecim celem jest **zmniejszenie kosztów transakcyjnych** poprzez:

- likwidację barier administracyjnych i zwiększenie dostępu do rynku, w myśl zasady: „co nie jest zakazane, jest dozwolone”;
- decentralizację systemu wydawania pozwoleń;
- nadzór nad decyzjami administracyjnymi oraz przyspieszenie procedur administracyjnych;
- poprawę efektywności - w myśl zasady jednego okienka i sztywnego terminu na uzyskanie odpowiedzi.

Czwartym celem jest **zmniejszenie obciążeń związanych z ubezpieczeniem społecznym**. Służą temu mają następujące działania:

- zmniejszenie składki na ubezpieczenie społeczne do 16%;

- stopniowe odchodzenie od ubezpieczenia na wypadek utraty pracy oraz od ubezpieczenia wypadkowego;
- analizowanie podstawy oskładkowania i możliwości jej obniżenia.

Piątym celem jest **zmniejszenie kosztów energii** przez:

- redukcję opłat dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych (o 10%);
- urynkowanie cen energii;
- zmniejszenie opłat za użytkowanie gruntów, przyłącza oraz innych.

Szóstym celem jest **poprawa rozwiązań logistycznych** za pomocą:

- zmniejszenia ilości oraz wysokości opłat drogowych, kolejowych i lotniczych;
- poprawy warunków dla transportu intermodalnego;
- likwidacji bramek poboru opłat na autostradach.

Siódmy i ósmy cel to **poprawa rentowności przedsiębiorstw** oraz **poprawa zarządzania nimi** poprzez:

- likwidację depozytów obowiązkowych przy projektach nieruchomościowych i infrastrukturalnych;
- inicjatywy finansowe na rzecz poprawy zarządzania odpadami, efektywności energetycznej, wprowadzania innowacji.

Wnioski

Rząd

- ▶ **Polityka gospodarcza ChRL będzie ukierunkowana na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw.** Jest to kolejne narzędzie wykorzystywane do przeciwdziałania spowolnieniu gospodarczemu. **Mniejsze firmy, w szczególności prywatne, napotykały w Państwie Środka liczne bariery administracyjne i finansowe. Dostęp do finansowania dłużnego był znacznie ograniczony.** Pekin do tej pory wychodził z założenia, że wielkie spółki należące do skarbu państwa są motorem napędowym innowacji i rozwoju gospodarczego.
- ▶ **Rynek pracy będzie największym wyzwaniem gospodarczym w 2019 r. dla Państwa Środka. Rekordowa liczba absolwentów szuka pracy, i to w czasie, kiedy szacuje się, że konflikt handlowy z USA doprowadził do likwidacji 2 mln miejsc pracy.** Chiny jednocześnie starają się regularnie podnosić płacę minimalną, zmniejszając pozapłacowe obciążenia pracy oraz stymulują firmy z sektora MŚP.
- ▶ Rosną ceny nieruchomości pomimo popytu utrzymującego się na umiarkowanym poziomie (trend spadkowy). Pekin będzie próbował zapobiec pęknięciu bańki nieruchomościowej.
- ▶ **Sprzeczne sygnały docierają na temat powodzenia pakietu stymulującego gospodarkę. Z jednej strony rosną nakłady inwestycyjne, w szczególności w sektorze infrastrukturalnym, ale z drugiej strony nie odzwierciedla tego popyt na cement.** Władze centralne prezentują dane o stabilnej gospodarce, wzroście inwestycji czy miejsc pracy. Dane podawane przez Agencję Reutera nie potwierdzają tego.

- ▶ Wsparcie władz ChRL dla małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu narzędzi finansowych w długim okresie zwiększy konkurencyjność większości sektorów w Państwie Środka. Oznacza to, że pomimo liberalizacji dostępu do rynku, wejście na niego zagranicznych firm wcale nie będzie łatwiejsze, ponieważ lokalne firmy będą korzystały z preferencyjnych narzędzi finansowych.
- ▶ Spada tempo wzrostu wydatków konsumpcyjnych przy rosnących cenach towarów i usług. W przypadku przedłużającego się lub nawet zaostrzającego się konfliktu ze Stanami Zjednoczonymi spodziewać się można spadku popytu na towary i usługi luksusowe.

PRZEMYSŁ

Streszczenie

- ▶ Inwestorzy spodziewają się wahań na rynku metali związanych z zaostrzeniem się konfliktu handlowego pomiędzy USA a Chinami. Ceny miedzi na londyńskiej giełdzie metali spadły w przeciągu dnia o 1,1% po tweecie Donalda Trumpa.
- ▶ Pekin boryka się z problemem nadprodukcji stali. Indie obawiają się dumpingu nadwyżek, które nie trafiły do Stanów Zjednoczonych.
- ▶ Wskaźnik PMI dla sektora produkcyjnego w maju utrzymał się na poziomie kwietniowym – 50,2 punktu. To efekt oczekiwania na rezultaty chińskiego pakietu stymulującego gospodarkę.
- ▶ Chiny nowelizują ustawę o administracji lekami. Nowa regulacja przewiduje wyższe kary za nieprzestrzeganie norm jakościowych czy handel podrobionymi lekami.
- ▶ Lotte po dwóch latach wznawia swoją inwestycję nieruchomościową w Shenyang. Spółka czekała dwa lata na zakończenie postępowania administracyjnego w sprawie naruszenia norm przeciwpożarowych.

Wydarzenia

1. Na początku maja odnotowano chwilowy wzrost ceny miedzi na światowym rynku. Wzrost ten przypisywany był sygnałom o zmierzaniu ku końcowi konfliktu pomiędzy USA a Chinami. 1 maja 2019 r. ceny miedzi wzrosły o 0,2%; w tym dniu ogłoszono przygotowania do kolejnej rundy negocjacji pomiędzy mocarstwami oraz postęp w pracach nad finalnym porozumieniem. Efekt jednak był krótkookresowy, gdyż było to przed ogłoszeniem kolejnej rundy ceł przez amerykańskiego prezydenta¹⁴.
2. Jak donosi Agencja Reutera, konflikt handlowy pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami powoduje wahania na rynku metali. Według źródeł agencji w Hongkongu uczestnicy rynku szykują się na burzliwy okres. Powodem obaw inwestorów jest zaostrzenie się retoryki konfliktu i oddalająca się perspektywa zawarcia porozumienia. Już sama wypowiedź Prezydenta USA Donalda Trumpa o zamiarze nałożenia ceł wywołała niepokój na rynku. W początkowej fazie konfliktu, tj. w czerwcu 2018 r., ceny miedzi na London Metal Exchange spadły o 20% w ciągu dwóch miesięcy¹⁵. Jednocześnie Indie obawiają się, że kolejna runda ceł nałożonych przez USA spowoduje zalew rynku chińską stalą. Dlatego przemysł stalowy w Indiach domaga się wprowadzenia

¹⁴Zandi Shabalala, *Copper prices supported by progress in U.S.-China trade talks*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁵Reuters, *China-U.S. trade war disrupting metal markets, sparking volatility: industry*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- 25-procentowych ceł antydumpingowych na stal. Dotyczy to stali nie tylko z Chin, ale również z Wietnamu czy Kambodży, które mogą być wykorzystane jako kraje-pośrednicy, w celu ominięcia ceł¹⁶. Warto przypomnieć, że w kwietniu przewodniczący chińskiego stowarzyszenia producentów stali i żelaza ostrzegali przed wciąż zwiększającą się produkcją i możliwością przegrzania się rynku¹⁷.
3. Chińska produkcja 10 głównych metali nieżelaznych w pierwszym kwartale 2019 r. wzrosła o 5,2% w porównaniu do analogicznego okresu w ubiegłym roku, co oznacza produkcję na poziomie 18,64 mln ton. Najdynamiczniejszy wzrost nastąpił w okresie od stycznia do marca - na poziomie 6,3%¹⁸.
  4. Wskaźnik PMI dla chińskiego przemysłu produkcyjnego w maju 2019 r. utrzymał się na poziomie 50,2 punktu. Według analityków wyniki dla poszczególnych podklas wskaźnika pokazują, że mamy do czynienia ze wzrostem liczby nowych zamówień zagranicznych, co świadczy o stabilnym popycie wewnętrznym i zewnętrznym oraz o nieznacznym spadku produkcji i zatrudnienia¹⁹. W marcu tego roku, gdy wskaźnik zanotował dynamiczny wzrost do poziomu 50,5 punktu, analitycy spodziewali się, że w maju chiński przemysł produkcyjny osiągnie niższy wynik, tj. 50,0 punktu. Zauważa się jednocześnie, że ten wysoki wynik w marcu i kwietniu był odpowiedzią na wprowadzony przez Pekin pakiet stymulujący dla sektora produkcyjnego²⁰.
  5. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) zyski przemysłu na koniec kwietnia spadły o 3,7% w porównaniu z analogicznym okresem w roku ubiegłym. Zyski przemysłu w kwietniu 2019 r. wyniosły 515,4 mld RMB. Kwietniowy spadek nastąpił po dynamicznym wzroście w marcu, który wyniósł 13,9% i był najwyższym wzrostem od ośmiu miesięcy. W pierwszym kwartale łącznie odnotowano spadek zysków o 3,4% w porównaniu z ubiegłym rokiem²¹.
  6. Wskaźnik PPI (Producer Price Index) w kwietniu 2019 r. wzrósł o 0,4% w porównaniu do marca oraz o 0,9% w porównaniu z kwietniem ubiegłego roku. Wskaźnik ten mierzy ceny produktów sprzedawanych przez fabryki. Według analityków wzrost wskaźnika PPI oznacza rosnący popyt na te produkty²².
  7. Koreańska Lotte Group wznawia projekt nieruchomościowy w Chinach o szacowanej wartości 2,58 mld USD. Spółka zgodnie z planem ma wybudować centrum handlowe, hotel, biurowiec oraz apartamentowiec w Shenyang. Początkowo zakończenie prac było planowane na koniec tego roku, jednak projekt został zawieszony przez chińskie organy. Oficjalnym powodem zawieszenia były procedury związane

¹⁶ Neha Desgupta, *Exclusive: India fears U.S.-China trade war will lead to dumping of Chinese steel - sources*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁷ 郝多, 我国钢产量再创新高 产能扩张风险犹存, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁸ Li Xia, *China's non-ferrous metal output grows 5.2 pct*, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁹ Dhvani Mehta, *China's Caixin manufacturing PMI steadies at 50.2 in May, Aussie hits 3-week tops*, fxstreet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²⁰ Neha Desgupta, *China's metals imports robust despite macro doubts: Andy Home*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²¹ Liu Jiefei, *China's Industrial Profits Drop 3.7% in April*, caixinglobal.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²² China Daily, *China's consumer inflation quickens to 2.5%*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

z naruszeniem norm bezpieczeństwa pożarowego, jednak przedstawiciele spółki wiążą wynikłą sytuację z konfliktem chińsko-koreańskim wywołanym decyzją Seulu o rozmieszczeniu tarczy antyrakietowej w Korei. Projekt zostanie wznowiony po dwóch latach oczekiwania²³.

8. Rząd ChRL opublikował nowy projekt ustawy o administracji lekami (Drug Administration Law of the People's Republic of China - 中华人民共和国药品管理法). Projekt, który obecnie znajduje się w fazie konsultacji, zakłada zmianę struktury akceptacji leków, wprowadzenie narzędzi kontrolnych mających na celu egzekwowanie norm po zatwierdzeniu leków, a także zachęt dla innowacyjnych rozwiązań. Akt reguluje każdy etap, od wprowadzenia leku po jego sprzedaż oraz reklamę. Dodatkowo upubliczniono projekt nowelizacji ustawy dotyczącej szczepionek, który idzie w parze z wymienionym wyżej aktem prawnym. Wbrew oczekiwaniom rynkowym sprzedaż leków na receptę przez Internet pozostanie zakazana. Przepisy będą dotyczyły zarówno leków produkowanych w Chinach, jak i importowanych. Zdecydowano się znacznie podwyższyć sankcje za nieprzestrzeganie norm. Najwyższe kary przewidziano za sprzedaż i produkcję podrabianych leków²⁴.
9. „Skandal na Stanfordzie” – czyli afera związana z przyjęciem chińskiej studentki na uczelnię w zamian za łapówkę w wysokości 6,5 mln USD zwróciła uwagę opinii publicznej i organów administracyjnych na pracodawcę ojca chińskiej studentki, tj. producenta leków Shandong Buchang Pharma (步长制药). Ojciec studentki, Zhao Tao jest współwłaścicielem oraz prezesem spółki, która oskarżana jest o przekupstwo oraz niedotrzymywanie norm jakościowych. Prezesa oskarża się o wręczenie 10 000 USD urzędnikowi publicznemu w 2002 r. za wydanie dokumentu stwierdzającego spełnienie norm przez jeden z leków. W 2016 r. trzech urzędników uznano za winnych łapówkarstwa w związku z przyjęciem przez nich pieniędzy za przyzwolenie na działania spółki polegające na przekazywaniu prowizji lekarzom, którzy przepisywali leki wyprodukowane przez Shandong Buchang Pharma. Prawnicy spółki tłumaczą, że w sprawę zaangażowanych jest wiele osób, które mogły korzystać z takiej sytuacji, co sprawia, że niemożliwe jest ustalenie udziału w tym procederze spółki²⁵.
10. Według analityków wartość rynku napojów kawowych w ciągu następnych pięciu lat się potroi. Rynek kawowy dynamicznie się rozwija w Chinach, a konkurencja z miesiąca na miesiąc jest coraz ostrzejsza. Do gry o swój udział w rynku dołączyły herbaciarnie HEYTEA (喜茶) oraz Nayuki (奈雪). Ta pierwsza stała się znana dzięki herbacie serowej, którą wypuściła na rynek w lutym tego roku; klienci ustawiali się w kolejki i czekali na napój po kilka godzin. Swoje plany podboju ma również Costa Coffee, należąca do koncernu Coca-Cola, która do 2022 r. planuje zwiększyć liczbę kawiarni w Chinach z 449 do 1200 oraz wpuścić na rynek napoje kawowe w puszkach. Na rynku tym wciąż

²³ Reuters, *South Korea's Lotte to resume \$2.6 billion China project after missile row*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²⁴ Katherine Wang, *China Proposes Major Changes to Pharmaceutical Regulations*, lexology.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²⁵ 刘绪尧, 斯坦福丑闻背后: 步长制药涉多次行贿 被曝质量问题, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

dominują jednak firmy Starbucks oraz Luckin Coffee, które mają odpowiednio ponad 4000 i 2000 kawiarni w Państwie Środka²⁶.

Tło

Nowelizacja ustawy o administracji lekami

26 kwietnia br. Stały Komitet Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (全国人民代表大会常务委员会) opublikował znowelizowany projekt dwóch ustaw: o administracji lekami (药品管理法) oraz o administracji szczepionkami (疫苗管理法). Konsultacje aktów trwały do 25 maja 2019 r. Zgłoszono do nich łącznie prawie 10 000 uwag. Zgłoszone uwagi nie są dostępne publicznie. Tekst ustawy o administracji lekami w języku chińskim można znaleźć [pod tym adresem](#).

Największym novum wprowadzanym przez tę nowelizację jest dodanie rozdziału o podmiocie uprawnionym do wprowadzenia leku na rynek (z ang. *Market Authorisation Holder*, z chiń. 药品上市许可人, dalej „MAH”). Jest to uporządkowanie systemu na poziomie krajowym, gdyż MAH zostały wprowadzone w 2016 r. jako program pilotażowy w wybranych prowincjach. Obecna regulacja obejmuje zasięgiem całe Państwo Środka. Ustawa precyzuje obowiązki MAH w całym cyklu życia produktu – od badań przedklinicznych, przez badania kliniczne, produkcję, dystrybucję, aż po zbieranie danych o niepożądanym działaniu leków (z ang. *adverse drug reaction*). Jeśli MAH jest podmiotem zagranicznym, musi założyć biuro przedstawicielskie w Chinach lub wyznaczyć inny podmiot chiński, który będzie odpowiedzialny za przestrzeganie warunków. MAH musi również opracować plan kontroli jakości oraz odpowiada za naruszenia prawa przez inne podmioty współpracujące (podwykonawców, dystrybutorów, podmioty magazynujące, firmy transportowe).

Państwowa Administracja Produktów Medycznych (国家药品监督管理局) 17 maja 2019 r. opublikowała projekt rozporządzenia do ustawy o administracji lekami. Wprowadza ono kontrolę w fabrykach w trakcie procesu rejestracji leku oraz po nim.

Reforma procesu zatwierdzania nowych leków oraz kontroli ma być odpowiedzią na problemy sektora farmaceutycznego: z jednej strony ma przyspieszyć proces rejestracji nowych leków i promować innowacyjne badania, z drugiej strony ma zwiększyć kontrolę nad rynkiem. Surowe kary przewidziano za zaniedbania norm jakościowych oraz podrabianie leków.

²⁶ 李童, 多品牌角逐咖啡市场 “冷喝” 成为争夺点, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Wznowienie konfliktu handlowego pomiędzy mocarstwami to **zła wiadomość dla KGHM Polska Miedź SA. Konflikt powoduje wahania cen na rynku metali, z tendencją spadkową.** Chiny są znaczącym odbiorcą miedzi od polskiego producenta. **Kontrakty chińskie wydają się niezagrożone, lecz ich opłacalność zależy od ceny sprzedaży, która może spadać.**
- ▶ **Kolejna runda ceł ma wpływ na światowy rynek metali.** Indyjski przemysł stalowy domaga się wprowadzenia ceł antydumpingowych w obawie przed zalaniem rynku chińską stalą. Malejący popyt na chińską stal ze strony USA powoduje, że chińscy producenci szukają innych rynków zbytu nawet poniżej kosztów.

Przedsiębiorcy

- ▶ **Międzynarodowa sytuacja polityczna odgrywa ogromną rolę w prowadzeniu biznesu w Państwie Środka.** Biznes i polityka w Chinach są nierozdzielnie ze sobą połączone, a konflikt polityczny może pokrzyżować plany inwestycyjne. **Z perspektywy przedsiębiorców bardzo istotne jest obserwowanie relacji międzynarodowych, co pozwoli im antycypować zmiany w prowadzeniu działalności.**
- ▶ **Walka o rynek kawowy pokazuje, w jaki sposób start-upy mogą skutecznie konkurować z międzynarodowymi gigantami.** Chińskie start-upy, które pozyskały finansowanie zewnętrzne, konkurują głównie w największych miastach (pierwszego rzędu). Z drugiej strony mniejsze firmy skupiają się na miastach drugiego i trzeciego rzędu. **Przykładem jest Reinforcements of the Monkey, którego współzałożycielem jest gwiazda sportowa Zhang Jike.** Korzystając ze sławy swojego współzałożyciela, zakłada ona kawiarnie w małych i średnich miastach Chin, gdzie nie ma międzynarodowej konkurencji.

RYNEK FINANSOWY

Streszczenie

- ▶ Pekin obniża stawki składek na ubezpieczenie społeczne, w tym emerytalne, wypadkowe oraz od utraty pracy.
- ▶ Chiński bank centralny zwiększa dopływ kapitału na rynek finansowy, co związane jest z niską płynnością finansową firm z tego sektora.
- ▶ Rośnie zadłużenie konsumpcyjne obywateli Państwa Środka. Małe i średnie banki uczyniły z kart kredytowych ważne źródło dochodów.
- ▶ Według obliczeń chińskiego banku centralnego nowa runda ceł nałożonych przez USA zmniejszy wzrost PKB o 0,3 punkta procentowego.

Wydarzenia

11. 1 maja 2019 r. Rada Państwa ChRL ogłosiła program obniżki stawek ubezpieczenia społecznego. Zmniejszeniu do 16% mają ulec składki ubezpieczeń na życie pracowników zatrudnionych w sektorach nierolniczych²⁷.
12. Między 27 a 31 maja 2019 r. chiński bank centralny dokonał największego od początku roku zasilenia rynku kwotą przeszło 400 mld RMB, zwiększając znacząco poziom płynności finansowej w chińskiej gospodarce. Są to celowe działania w ramach polityki pieniężnej, aby przeciwdziałać możliwym negatywnym konsekwencjom nadmiernego zadłużenia systemu bankowego. Jednocześnie ogłoszono zamiar przejęcia Baoshang Bank; będzie to pierwsza implementacja publicznego planu ratunkowego dla banku komercyjnego od 1998 r., co według komentatorów jest kolejnym sygnałem potwierdzającym obawy na rynku w związku z rosnącą niewypłacalnością przedsiębiorstw i zwiększającym się zadłużeniem oraz ogólnym spowolnieniem gospodarczym. Jednocześnie obserwuje się dynamiczny rozwój *shadow banking*, polegający na ekspansji firm pożyczkowych oferujących kredyty po wygórowanych stopach procentowych, których zaciągnięcie dla wielu klientów może skończyć się bankructwem lub utratą mieszkania. W wyniku operacji przeprowadzonej w Szanghaju przeciwko zorganizowanym grupom przestępczym zatrzymano ponad 1700 podejrzanych i zabezpieczono majątek o wartości 1,2 mld RMB na poczet spłaty ofiar nieuczciwych pożyczkodawców. Rozwój tego typu pseudobankowych praktyk świadczyć może, z jednej strony, o konserwatywnym podejściu kredytowych banków komercyjnych do

²⁷ 潘亦纯, 社保降费正式落地 分析认为未来养老金增速将放缓, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.); 杨曦、付长超, 我国养老保险制度能够可持续发展, finance.people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

klientów indywidualnych, z drugiej – o rosnącym zapotrzebowaniu na kredyty i zwiększenie płynności finansowej²⁸.

13. Zgodnie z zapowiedzią chińskiego banku centralnego poziom rezerwy obowiązkowej dla małej i średniej wielkości banków będzie stopniowo zmniejszany w trzech rundach: 15 maja, 17 czerwca i 15 lipca br. Wspomniane cięcia wynieść mają ponad 280 mld RMB, co ma się przyczynić do zwiększenia udzielanych kredytów, szczególnie firmom z sektora MŚP. Zgodnie z zapowiedziami wskaźnik rezerwy obowiązkowej dla 1000 komercyjnych banków rolniczych działających na terenach wiejskich ma zostać obniżony do poziomu 8% (identyczny poziom obowiązuje w odniesieniu do małych rolniczych spółdzielni kredytowych). Z kolei w przypadku średniej wielkości banków wskaźnik zostanie obniżony z 11,4% do 10%. Utrzymywana przez bank centralny ChRL tendencja do zmniejszania stopy rezerw obowiązkowych świadczy o transformacji chińskiego systemu bankowego z wysokiego poziomu stóp do relatywnie niskiego²⁹.
14. W 2019 r. zaobserwowano większe nasilenie transakcji na rynku instrumentów finansowych, co przyczyniło się do wzrostu inwestycji poprzez podwyższenie płynności przedsiębiorstw. Zgodnie z danymi Ludowego Banku Chin wielkość pożyczek chińskich przedsiębiorstw według wycień na kwiecień 2019 r. wyniosła 4,77 mld RMB, co stanowi wzrost o 1,14 mld RMB w stosunku do roku poprzedniego. Wśród nich 2,83 mld RMB stanowią kredyty długoterminowe, które w prawie 60% odpowiadają za wzrost ogólnej wielkości kredytów i pożyczek udzielonych chińskim przedsiębiorstwom. Między styczniem a kwietniem bieżącego roku wartość chińskiego rynku obligacji przekroczyła 1,6 bln RMB. Stanowi to znaczący wzrost w stosunku do lat ubiegłych. Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów (中华人民共和国财政部) 60% nowo wyemitowanych obligacji służyć ma finansowaniu już rozpoczętych projektów, z których kluczowe zlokalizowane są w regionach niedostatecznie rozwiniętych gospodarczo. W związku z obecną sytuacją na rynku finansowym działająca na politycznym szczeblu partii Centralna Komisja ds. Finansów i Spraw Gospodarczych (中央财经委员会) zaproponowała jak najszybszą emisję obligacji wieczystych, które skutecznie zwiększyłyby siłę kapitałową banków komercyjnych, poprawiłyby poziom adekwatności kapitałowej banków i zapewniły wystarczające środki finansowe na zwiększenie podaży kredytów³⁰.
15. Zgodnie z oświadczeniem Państwowej Administracji ds. Rynku Wymiany Walut (国家外汇管理局) w pierwszym kwartale 2019 r. chiński bilans płatniczy pozostawał na stabilnym poziomie, o czym świadczą takie wskaźniki, jak nadwyżka na rachunku bieżącym, bezpośrednie i ciągłe inwestycje w papiery wartościowe oraz stabilny wzrost aktywów rezerwowych. Nadwyżka na rachunku bieżącym wyniosła 58,6 mld USD,

²⁸ John Ruwitch, Simon Cameron-Moore, *After Baoshang rescue, China central bank pours cash into banking system*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); He Qi, *Loan sharks in China designing debt traps disguised as legitimate lending*, asiaone.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

²⁹ Meg Shen, Lee Chyen Yee, *China central bank to implement reserve requirement ratio cuts in three phases*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Shu Zhang, Ryan Woo, Cheng Leng, Se Young Lee, *China gives modest boost to economy with RRR cut amid renewed trade tensions*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁰ 孙韶华, 张莫, 实习生, 马晓月, *多渠道资金加速涌入 力挺投资补短板*, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- a saldo obrotów towarowych wyniosło 94,5 mld USD, co oznacza wzrost o 83% rok do roku. Deficyt handlowy usług wyniósł 63,4 mld USD, co oznacza spadek o 14% rok do roku. Napływ netto inwestycji bezpośrednich wyniósł 21,4 mld USD. Aktywa rezerwowe wzrosły o 10 mld USD, głównie w rezultacie wzrostu rezerw walutowych³¹.
16. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez organ statystyczny Pekinu między styczniem a kwietniem 2019 r. obciążenia mieszkańców okręgu wynikające z podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosły mniej niż 10,87 mld RMB, co stanowi ponad trzydziestopięcioprocentowy spadek w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Jest to wynik wprowadzonej przez rząd obniżki podatków. Według danych Ministerstwa Finansów (中华人民共和国财政部) efekty obniżki podatku dochodowego będą bardziej widoczne w maju i czerwcu bieżącego roku. Jednocześnie oczekiwany jest wzrost dochodu publicznego ze względu na poprawę wskaźników makroekonomicznych. Niemniej jednak zgodnie z zaprezentowanymi statystykami struktura wydatków publicznych uległa zwiększeniu o 15,2% w stosunku do ubiegłego roku³².
  17. Amerykański sąd wystosował wezwanie do trzech chińskich banków, aby przekazały dokumenty dotyczące rzekomego transferu dziesiątków milionów dolarów między północnokoreańską instytucją państwową a zarejestrowaną w Hongkongu spółką w związku ze złamaniem sankcji rządu USA wobec reżimu Korei Północnej. Ze względu na dobro toczącego się śledztwa nie podano nazw objętych nim instytucji, w tym banków, z których dwa mają swoje oddziały w USA, a we wszystkich trzech swoje udziały posiada chiński rząd. W odpowiedzi Pekin sprzeciwił się sankcjom stosowanym poza formułą ONZ oraz oskarżył USA o posługiwanie się wymiarem sprawiedliwości w walce z chińskimi przedsiębiorcami³³.
  18. Zgodnie z danymi chińskiego banku centralnego wraz ze wzrostem liczby wydawanych przez chińskie banki kart kredytowych, zgodnie z zachętami władz centralnych, które starają się zwiększyć ilość pieniądza inwestycyjnego w gospodarce, rośnie dług konsumpcyjny, w tym zwłaszcza oparty na kartach kredytowych. W 2018 r. zaległości w spłacie należności z kart kredytowych wzrosły o 19%, osiągając poziom 79 mld RMB, co stanowi dziesięciokrotnie szybszą tendencję niż odnotowana w 2010 r. Karty kredytowe stają się jedną z podstawowych działalności mniejszych chińskich banków. Powiększające się problemy z zadłużeniem wielu chińskich klientów generują dodatkowe koszty obsługi długu związane ze ściągalnością zadłużenia. W związku z tym obserwuje się powstawanie nowych przedsiębiorstw specjalizujących się w egzekucji należności³⁴.
  19. Obserwuje się dalsze zaostrzenie w relacjach handlowych między Pekinem a Waszyngtonem, zgodnie z zapowiedziami amerykańskiego prezydenta, że w razie fiaska prowadzonych negocjacji niewykluczone będzie zaostrzenie dotychczasowych

³¹ 王观, 一季度我国国际收支基本平衡, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³² 赵鹏 陈雪柠, 前4月北京市民少缴个税108亿 月入万元者最赞税改, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.), 孙韶华, 财政部: 二季度财政收入仍将保持平稳增势, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³³ David Brunnstrom, Mark Hosenball, Makini Brice, *U.S. judge orders Chinese banks to hand over North Korea records*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁴ Shu Zhang, Samuel Shen, *Indebted Chinese seek wisdom of credit card 'goddesses' as retail lending surges*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

środków ograniczających chiński eksport. Według danych chińskiego banku centralnego zwiększenie barier handlowych w postaci taryf celnych o wartości 200 mld USD (byłby to wzrost taryf celnych z 10 do 25%) zmniejszyłoby wzrost chińskiego PKB o 0,3 punktu procentowego. Władze banku zapewniły jednocześnie, że dysponują wystarczającymi narzędziami polityki pieniężnej, aby przeciwdziałać niekorzystnym tendencjom makroekonomicznym³⁵.

20. Zgodnie z komunikatem Chińskiej Komisji Nadzoru Bankowego i Ubezpieczeniowego (中国银行保险监督管理委员会) konsekwencje gospodarcze związane z wojną handlową między ChRL a USA mają coraz mniejszy wpływ na chiński rynek finansowy. Świadczyć o tym ma brak paniki na chińskich giełdach i na rynku wymiany walut w związku z zapowiedziami zaostżenia amerykańskich sankcji³⁶.
21. Chińska Komisja Regulacyjna ds. Papierów Wartościowych zapowiedziała zwiększenie dostępu do chińskiego rynku instrumentów pochodnych, szczególnie *futures*, dla inwestorów zagranicznych. Planowane jest wypuszczenie *futures*, których przedmiotem byłby TSR 20 rubber, ryż czy nawozy rolnicze. TSR 20 standard rubber *futures* są drugim co do wielkości kontraktem na rynku *futures* na szanghajskiej giełdzie, zaraz po ropie naftowej³⁷.
22. 21 maja 2019 r. chiński bank centralny wznowił operacje otwartego rynku o wartości 80 mld RMB (11,6 miliarda USD) w postaci 7-dniowych transakcji z przyrzeczeniem odkupu po stopie procentowej w wysokości 2,55. Przeprowadzane operacje otwartego rynku mają zwiększyć płynność pieniądza na rynku finansowym³⁸.
23. Pierwsza partia udziałów funduszy inwestycyjnych opartych na technologii Nasdaq-style, takich jak E Fund Management Co, Harvest Fund Management czy China Universal Asset Management, których wartość sięga 1 mld RMB, została wysprzedana w stosunkowo szybkim tempie. Świadczy to o dużym zainteresowaniu inwestorów tym sektorem oraz stwarza ryzyko powstania bańki inwestycyjnej w czerwcu. Przedmiotem zainteresowania wspomnianych funduszy inwestycyjnych są półprzewodniki, biotechnologia, sztuczna inteligencja oraz wysokiej jakości produkcja³⁹.
24. Chińska Komisja Nadzoru Bankowego i Ubezpieczeniowego (中国银行保险监督管理委员会) przygotowuje normy mające na celu zwiększenie poziomu weryfikacji płynności finansowej klientów banków ubiegających się o kredyty, aby zmniejszyć poziom niebezpiecznego zadłużenia. Zgodnie z nowymi standardami banki oceniając ryzyko kredytowe, powinny przykładać większą wagę do wielkości i struktury posiadanych aktywów czy niespłaconych obligacji. Zgodnie z zapowiedziami chińskiego nadzoru bankowego dostęp zagranicznych banków do systemu bankowego ChRL zostanie

³⁵ Brenda Goh, *China's central bank adviser says U.S. tariffs could cut GDP growth by 0.3 percentage points*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁶ Yawen Chen, *Trade war has limited impact on China financial markets: regulator*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁷ Meng Meng, *China plans more foreign access to futures markets: securities regulator*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁸ Xinhua, *China's central bank resumes cash injection*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

³⁹ Samuel Shen, John Ruwitch, *New funds targeting China's Nasdaq-style tech board in hot demand*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

w znaczący sposób zliberalizowany. Wśród zgłoszonych nowych rozwiązań znaleźć można m.in. wymogi dotyczące posiadania co najmniej 10 mld USD kapitału, aby uzyskać zgodę prowadzenia operacji w chińskiej walucie, oraz 20 mld USD, aby otworzyć oddział banku w ChRL⁴⁰.

25. Państwowa Administracja ds. Rynku Wymiany Walut (国家外汇管理局) wydała zgodę na działalność zagranicznych instytucji inwestycyjnych na łączną kwotę 24 mld USD. Decyzja ta jest odczytywana w kontekście polityki nakłaniania zagranicznych inwestorów do prowadzenia działalności w perspektywie długoterminowej⁴¹.

Tło

Obniżenie stawek ubezpieczenia społecznego

Planowane jest także zmniejszenie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz od niebezpiecznego wypadku w pracy. W związku z wdrożeniem programu oczekuje się, że składki na ubezpieczenie społeczne zostaną zmniejszone o ponad 300 mld RMB w 2019 r. Od 2015 r. Chiny pięciokrotnie zmniejszyły składki na ubezpieczenia społeczne, co – jak się szacuje – przyniosło chińskim przedsiębiorstwom oszczędności rzędu 500 mld RMB.

Na szczeblu lokalnym rządy prowincji Syczuan, Henan czy Heilongjiang wprowadziły nawet dalej idące ograniczenia kosztów pozapłacowych na rzecz przedsiębiorców. Oczekuje się, że obniżenie kosztów działalności gospodarczej spowoduje wzrost przychodów chińskich przedsiębiorstw już w drugim kwartale bieżącego roku. Jednocześnie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (中华人民共和国人力资源和社会保障部) zapewniło o terminowej wypłacie świadczeń emerytalnych.

Należy jednak zauważyć zmniejszającą się dynamikę wzrostu tych świadczeń. O ile w latach 2008–2015 emerytury rosły średnio o 10%, o tyle obecnie jest to w granicach 5% rocznie. Wraz ze starzeniem się chińskiego społeczeństwa chiński system ubezpieczeń emerytalnych stał się największym tego typu systemem na świecie, z łączną liczbą członków przekraczającą 900 mln osób. Pod koniec 2018 r. wielkość środków zgromadzonych w chińskim funduszu emerytalnym osiągnęła wartość 3 bln RMB. Mimo to transfery z budżetu państwa stanowią podstawę wyliczanych świadczeń.

Rozwój chińskiego rynku walutowego

Państwowa Administracja ds. Rynku Wymiany Walut (国家外汇管理局) zaprezentowała raport mówiący o stabilnym rozwoju rynku wymiany walut w 2019 r., biorąc pod uwagę kurs

⁴⁰ Cheng Leng, Ryan Woo, *China drafts rules requiring lenders to include more asset types in credit risk assessments*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Ben Blanchard, *China says to further open up banking and insurance sectors*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴¹ Kevin Yao, *China has approved \$4.74 billion in QFII quota this year: regulator*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

walutowy RMB, transgraniczne przepływy kapitałowe oraz rozliczenia w obcych walutach, wskazując jednocześnie na zagrożenia wynikające z ogólnoswiatowego spowolnienia gospodarczego i rozwoju tendencji protekcjonistycznych.

W pierwszym kwartale 2019 r. wartość chińskiej waluty rosla, oddalając zagrożenie deprecjacji. Jednakże dotychczasowe wahania krótkookresowe nie determinują późniejszej silnej pozycji juana. Jednocześnie według danych przedstawianych przez zagraniczne instytucje statystyczne juan w maju osiągnął najniższy od listopada 2018 r. poziom kursu w stosunku do dolara, zbliżając się do relacji 7 RMB za 1 USD, który został osiągnięty w czasie kryzysu finansowego w 2008 r.

Deprecjacja chińskiej waluty, o której stymulację prezydent Donald Trump regularnie oskarża Pekin, mogłaby przyczynić się do zniwelowania negatywnych skutków wprowadzonych przez USA ograniczeń ilościowych na handel chińskimi towarami. Kryzys w stosunkach między Chinami a USA przyczynił się także do redukcji chińskich udziałów w amerykańskich obligacjach skarbowych do poziomu 1,12 bln USD, osiągając najniższy poziom od 2 lat. Ocenia się, że w przypadku niepodpisania w najbliższym czasie zapowiadanej umowy handlowej Chiny przyspieszą sprzedaż amerykańskich obligacji skarbowych⁴².

Wnioski

Rząd	▶ Chiński bank centralny pełni coraz ważniejszą rolę w przeciwdziałaniu skutkom spowolnienia gospodarczego. Jednym z głównym problemów chińskiej gospodarki jest ograniczony napływ kapitału, co zmniejsza płynność zarówno przedsiębiorstw, jak i instytucji finansowych. ▶ Chiński bank centralny dokonuje kolejnych cięć rezerwy obowiązkowej, chcąc zwiększyć podaż pieniądza, a w szczególności – stymulować dopływ kapitału do małych i średnich firm oraz na tereny wiejskie. Pekin konsekwentnie realizuje plan wspierania sektora MŚP, który ma stać się nowym motorem napędowym chińskiej gospodarki.
Samorząd	▶ Chiński bank centralny obniżył również poziom rezerw banków rolniczych. Jest to część planu zwiększenia konsumpcji wewnętrznej poprzez rozwój terenów wiejskich. Do tej pory chińskie wsie utrzymywały się dzięki rolnikom i pracownikom migrującym, których zarobki były przeznaczone na oszczędności. Pekin upatruje wzrostu konsumpcji na terenach wiejskich, chociażby na rynku motoryzacyjnym. Dostępność towarów na terenach wiejskich jest zdecydowanie mniejsza. Polskie samorządy mogą szukać partnerów w Chinach właśnie w gminach wiejskich, w których polscy producenci nie musieliby konkurować z licznymi międzynarodowymi koncernami.

⁴² 程婕, 经济基本面将为人民币汇率提供支持, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Julia Horowitz, *The yuan has fallen near crisis-era levels. What China does about it will shape the trade war*, cnn.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Vincent Lee, Winni Zhou and Andrew Galbraith, *China confident of keeping yuan stable: central bank governor*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- ▶ **Obniżenie stawek ubezpieczenia społecznego zwiększy konkurencyjność chińskich producentów dóbr pracochłonnych. Przedsiębiorcy, którzy nie produkują w Chinach, będą musieli się zmierzyć z lokalną konkurencją, która będzie tańsza. Co więcej, dobra produkowane w Chinach staną się bardziej konkurencyjne na rynkach zagranicznych.**
- ▶ Pekin obniża również stawki podatkowe, co przyczyni się do wzrostu dochodu rozporządzalnego, a tym samym zwiększy konsumpcję. **Przeszkodzić temu może obawa konsumentów o sytuację gospodarczą Państwa Środka. Jednocześnie można się spodziewać, że przedłużający się konflikt gospodarczy spowoduje wzrost patriotyzmu gospodarczego i zwiększony popyt na marki lokalne.**
- ▶ Chińscy konsumenci coraz częściej żyją ponad stan, dokonując zakupów przy wykorzystaniu kart kredytowych. Coraz większe zadłużenie obywateli Chin idzie w parze z rosnącą niewypłacalnością konsumentów. **W krótkim czasie taka sytuacja może przyczynić się do większego zainteresowania luksusowymi towarami pochodzenia zagranicznego, natomiast w długim okresie należy spodziewać się interwencji chińskiego regulatora, który ograniczy działalność małych i średnich banków.**

HIGH-TECH

Streszczenie

- ▶ Chińskie inwestycje w amerykańskie start-upy w 2018 r. osiągnęły rekordową wartość. Analitycy spodziewają się znacznego spadku w 2019 r.
- ▶ Facebook stara się pozyskać udziały w jednej z chińskich spółek technologicznych, aby uzyskać dostęp do ponad miliarda potencjalnych konsumentów.
- ▶ W odpowiedzi na amerykańskie zarzuty wiceprezes Huawei deklaruje niezależność od chińskich władz.
- ▶ Sprzedaż produktów Apple w Chinach powraca do trendu zwykłego. W ostatnim okresie odnotowano jednak spadek sprzedaży o 17%.
- ▶ Pekin wprowadza ulgi podatkowe dla producentów układów scalonych oraz dla firm zajmujących się tworzeniem oprogramowania (ang. *software house*).
- ▶ Chińska firma farmaceutyczna testuje nową terapię przeciw glejakiowi wielopostaciowemu.
- ▶ Chińskie Ministerstwo Sprawiedliwości popularyzuje wykorzystanie sztucznej inteligencji w doradztwie prawnym.
- ▶ Wikipedia została całkowicie zablokowana przez chińskiego cenzora dla obywateli ChRL.

Wydarzenia

1. Kolejna seria podwyższonych ceł nałożonych przez Stany Zjednoczone na Chiny 10 maja 2019 r. objęła m.in. urządzenia bezprzewodowe, w tym modemy czy routery, komputery stacjonarne, podzespoły komputerowe oraz elementy monitorów i telewizorów. Cła spotkały się z negatywnym odbiorem niektórych federacji przedsiębiorców w USA, którzy twierdzą, że nakładanie ceł na każdy produkt importowany z Chin krzywdzi również amerykańskich przedsiębiorców⁴³. Co więcej, administracja amerykańska ukarała zakazem eksportu z USA sześć chińskich firm: Avin Electronics Technology Co. Ltd., Longkui Qu of Linhai, Multi-Mart Electronics Technology Co., Taizhou CBM-Future New Material Science and Technology Co. Ltd., Tenco Technology Co. Ltd., oraz Yutron Technology Co. Ltd.⁴⁴
2. Według danych Rhodium Group (RhG) w 2018 r. chińskie inwestycje w start-upy ze Stanów Zjednoczonych osiągnęły rekordową wysokość 3,6 mld USD. Według analityków RhG wrogie nastawienie amerykańskiej administracji sprawi, że chińskie inwestycje

⁴³ David Lawder, Eric Beech, *Cellphones and laptops on latest USTR China tariff list, drugs excluded*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴⁴ Reuters, *Six Chinese entities banned from exporting sensitive U.S. goods*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- w 2019 r. w Stanach będą znacznie mniejsze. Nowe przepisy przyznały amerykańskiemu organowi (Committee on Foreign Investment in the United States) prawo ingerencji w transakcje zmierzające do sprzedaży nawet udziałów mniejszościowych w spółkach technologicznych⁴⁵.
3. Sequoia Capital China, chiński fundusz inwestycyjny, którego skala inwestycji postrzegana jest jako wyznacznik stanu chińskiego rynku nowych technologii, planuje zwolnić 20% swoich pracowników. Zwolnienia mają mieć związek z niższą skłonnością do ryzyka spowodowaną konfliktem handlowym ze Stanami Zjednoczonymi⁴⁶.
  4. Według źródeł Agencji Reutera Facebook planuje pośrednie wejście na chiński rynek przez nabycie udziałów w jednej z chińskich spółek technologicznych. Od 2009 r. portal Facebook jest zablokowany w Chinach. Inne aplikacje należące do amerykańskiego giganta, tj. WhatsApp oraz Instagram, zostały zablokowane odpowiednio w 2017 oraz 2014 r. Pomimo licznych prób przekonania władz ChRL do odblokowania platform, Pekin pozostaje nieugięty⁴⁷.
  5. Wikipedia została całkowicie zablokowana przez chińskie organy. Do tej pory część zasobów internetowej encyklopedii była dostępna za Wielkim Murem Chińskim. Fundacja Wikimedia na koniec kwietnia wydała oświadczenie, że cały serwis we wszystkich językach został zablokowany w Chinach⁴⁸.
  6. Według komunikatu Rady Państwa ChRL ulgi podatkowe dla wytwórców układów scalonych oraz dla twórców oprogramowania (*software house*) obejmują również przedsiębiorstwa zagraniczne. W ten sposób eksperci Rady Państwa ChRL zamierzają przyciągnąć inwestycje w sektorze technologii informacyjnej. Władze ChRL liczą, że sektor IT poprzez innowacje będzie napędzał chiński wzrost gospodarczy. Reguły przyznawania ulg zgodnie ze stanowiskiem Xi Jinpinga mają być przejrzyste, uczciwe oraz niedyskryminacyjne⁴⁹.
  7. Po długookresowych spadkach sprzedaży iPhone'ów w Chinach Apple uspakaja, wskazując, że obniżki cen urządzeń przyczyniły się do stabilizacji sprzedaży telefonów oraz do wzrostu sprzedaży akcesoriów – Apple Music oraz Apple Watch. Sprzedaż telefonów Apple na początku drugiego kwartału spadła o 17% w porównaniu z analogicznym okresem w roku ubiegłym. W kwietniu wyniki sprzedażowe odnotowały trend wzrostowy⁵⁰.
  8. Chiny testują nową kurację dla pacjentów, u których zdiagnozowano glejaka wielopostaciowego. Chińskie firmy farmaceutyczne we współpracy z akademikami z czołowych

⁴⁵ Heather Somerville, *Chinese investment in U.S. startups peaks but 'tremendous uncertainty' ahead*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴⁶ Julie Zhu, Kane Wu, *Exclusive: Sequoia China to cut up to 20 percent of investment staff as tech growth slows - sources*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴⁷ Gina Chon, Jennifer Saba, *Breakingviews - Facebook eyes new path around China's great wall*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴⁸ Jeremy Goldkorn, *Wikipedia Completely Blocked in China*, supchina.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁴⁹ 延续原有优惠力度 内外资企业同享普惠——专家详解集成电路和软件企业税收优惠政策, gov.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵⁰ Steven Nellis, *Apple optimistic as accessories, iPhone price cuts help China sales*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- chińskich jednostek badawczych opracowały metodę polegającą na użyciu pola elektrycznego o specjalnej częstotliwości, co powstrzymuje komórki mózgowe przed podziałem, hamuje wzrost guza oraz powoduje obumarcie chorych komórek. Do tej pory jedynie 5% pacjentów chorych na glejaka wielopostaciowego żyło dłużej niż 5 lat od pojawienia się objawów. Terapia jest na etapie drugich badań klinicznych, pierwsze zakończyły się powodzeniem⁵¹.
9. Wiceprezes Huawei na Europę Zachodnią, Tim Watkins, w wypowiedzi dla radia BBC przekonywał, że Huawei jest prywatną chińską firmą i nie istnieje prawo, które zobowiązywałoby chińskiego giganta do przekazywania danych wrażliwych chińskim służbom. Przedstawiciel firmy zapewniał, że używanie urządzeń oraz aplikacji Huawei jest bezpieczne dla użytkowników⁵².
  10. W trakcie konferencji Ministerstwa Sprawiedliwości ChRL (中华人民共和国司法部) podkreślono, że przyszłość sektora prawniczego musi wiązać się z wykorzystaniem nowych technologii, co sprawi, że usługi prawnicze będą ogólnodostępne i znacznie tańsze. Ministerstwo wskazało jako przykład zakładkę „Doradztwo prawne” na swojej stronie, która przy wykorzystaniu sztucznej inteligencji, chmury oraz *big data* pozwala obywatelom na uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące kwestii prawnych. Strona udzieliła ponad 1,7 mln porad prawnych od momentu otwarcia⁵³.
  11. Według stanowiska niemieckiego producenta półprzewodników Infineon firma w dalszym ciągu będzie zaopatrywać Huawei. Stanowisko zostało opublikowane po tym, jak świat obiegła wiadomość, jakoby firma planowała zaprzestać dostaw dla chińskiego giganta technologicznego. Jedynie towary wyprodukowane przez spółkę w Stanach Zjednoczonych nie będą dostarczane do Chin ze względu na wprowadzone przez USA restrykcje⁵⁴.

Tło

Chiński „ognisty mur”

„The Great Firewall of China” (中国国家防火墙) to zaporę sieciową, która uniemożliwia obywatelom ChRL oraz innym osobom przebywającym w Państwie Środka dostęp do niektórych witryn internetowych. Projekt został zapoczątkowany na przełomie lat 1997–1998. Początkowo blokowane były strony, których treści były uznawane za niepoprawne politycznie, następnie wyszukiwarki oraz media społecznościowe będące poza kontrolą władz ChRL. Niektórzy dopatrują się w zaporze również protekcyjnego narzędzia ochrony gospodarki.

W 2009 r. na listę blokowanych stron trafił Facebook. Oficjalną przyczyną jego zablokowania są zamieszki, które wybuchły w lipcu 2009 r. w Urumqi, w prowincji Xinjiang. Rząd

⁵¹ Liu Zhihua, *New brain cancer therapy may launch in China*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵² Reuters, *Huawei is not controlled by China, executive says*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵³ China Daily, *China uses foreign experience, AI to improve legal services*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵⁴ 刘叶婷、杨牧, *德国英飞凌否认暂停向华为供货*, people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

chiński uznał, że separatyści, którzy planowali zamieszki, posługiwali się do komunikacji właśnie platformą Facebook. Od tamtej pory blokada nie została zniesiona. W 2018 r. spółka założyła spółkę córkę w Chinach. Uzyskała ona pozwolenie na działalność o profilu inwestycyjnym, jednak zostało ono zawieszono dzień po wydaniu.

Pomimo oficjalnej blokady spółka uzyskuje około 5 mld USD rocznie przychodów, które pochodzą od chińskich firm. Dzieje się tak, gdyż chińskie firmy poprzez pośredników wykupują reklamy, aby promować swoje produkty i usługi na platformie.

Wnioski

Rząd

- ▶ Huawei kolejny raz przystępuje do kontrofensywy po każdej wypowiedzi przedstawicieli władz amerykańskich. Spółka stara się pokazać, że informacje przekazywane przez USA są nieprawdziwe. **Głównym celem chińskiego giganta jest utrzymanie pozycji lidera jako dostawcy infrastruktury dla sieci 5G.**
- ▶ Rząd chiński stawia na rozwój sektora IT. **Wsparcie w postaci ulg podatkowych dla producentów układów scalonych oraz software house'ów obejmie również przedsiębiorców zagranicznych. Sektor IT w Chinach należy do najbardziej innowacyjnych na świecie. Pekin liczy, że stymulacja tego sektora zapewni długookresowy wzrost gospodarczy i pozwoli przezwyciężyć negatywne skutki konfliktu handlowego.**
- ▶ Spada aktywność funduszy inwestycyjnych w sektorach *high-tech*. Przyczyną jest niższa skłonność do ryzyka związana z zaostrzającym się konfliktem handlowym pomiędzy mocarstwami. **Pekin prawdopodobnie odpowie, wprowadzając zachęty dla inwestorów w związku z już istniejącym problemem dokapitalizowania rynku.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Facebook został zablokowany w Chinach w 2009 r. Od tamtej pory pomimo częstych wizyt Marka Zuckerberga w Państwie Środka nie udało się spółce pozyskać przychylności władz chińskich. Przedsiębiorcy działający w sektorze technologicznym, w szczególności w obszarze mediów społecznościowych, są niezwykle często blokowani przez chiński „wielki mur” - „The Great Firewall of China”. Początkowo występują problemy z łączeniem się lub logowaniem do aplikacji, następnie aplikacje znikają ze sklepów, aż wreszcie są całkowicie blokowane. Taki los spotkał m.in. serwisy: Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest, Tumblr, Snapchat, Picasa, Blogspot, Blogger, Flickr, SoundCloud, Google+, Google Hangouts, Hootsuite. Również Wikipedia została całkowicie zablokowana w kwietniu 2019 r.
- ▶ **Główną przyczyną spadku sprzedaży telefonów Apple jest ogromna konkurencja ze strony chińskich producentów smartfonów, które uznawane są za podobne lub nawet lepsze jakościowo. Chińscy producenci smartfonów często wprowadzają nowe innowacje, a marka Apple powoli przestaje być bardziej prestiżowa niż lokalne produkty.** Dodatkowo konflikt handlowy, który spowodował liczne ataki na Huawei, wzbudza sentyment patriotyczny u obywateli ChRL.

ROLNICTWO

Streszczenie

- ▶ Trwają wzmożone kontrole fitosanitarne kanadyjskich eksporterów produktów rolno-spożywczych. Według strony kanadyjskiej jest to odwet polityczny.
- ▶ Pekin dywersyfikuje źródła importu soi. Rośnie wolumen soi kupowanej ze Stanów Zjednoczonych oraz Brazylii. Jednocześnie popyt na ten produkt jest mniejszy ze względu na ASF.
- ▶ Ministerstwo Rolnictwa ChRL chwali się wynikami pakietu stymulującego rozwój obszarów wiejskich. Rośnie dochód rozporządzalny mieszkańców tych obszarów oraz ich konsumpcja. Za dynamiczny rozwój odpowiada handel elektroniczny.
- ▶ Wytworzył się trend spekulacyjny na rynku mięsa wieprzowego - rolnicy wstrzymują się z ubojem, oczekując chwili, gdy ceny osiągną maksymalny poziom. Według oficjalnych źródeł ceny jednak powoli się stabilizują.
- ▶ Chiny blokują import wieprzowiny z Kambodży ze względu na ogniska ASF.
- ▶ Ministerstwo Rolnictwa ChRL wprowadza program rozszerzający kompetencje rolników w zakresie nowych technologii.

Wydarzenia

1. Kanadyjscy eksporterzy wieprzowiny, soi oraz rzepaku podlegają wzmożonym kontrolom fitosanitarnym prowadzonym przez chińskie służby, co w konsekwencji prowadzi do ograniczania kanadyjskiego eksportu produktów rolno-spożywczych do ChRL⁵⁵.
2. W kwietniu 2019 r. chiński import amerykańskiej soi wzrósł o prawie 16% w stosunku do marca, osiągając poziom 1,75 mln ton. Jednocześnie w tym samym okresie Chiny podwoiły import brazylijskiej soi z 2,79 mln ton w marcu do 5,79 mln ton w kwietniu 2019 r. Wśród przyczyn tak wzmożonej wymiany handlowej w kwietniu wymienia się przepisy, które weszły w życie 1 kwietnia br., obniżające VAT na produkty rolno-spożywcze⁵⁶.
3. W pierwszym kwartale 2019 r. chińskie rolnictwo charakteryzowało się pozytywnymi wskaźnikami gospodarczymi. Inwestycje w aktywa stałe wzrosły w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku o 3%, osiągając poziom 240,8 mld RMB. Konsumpcja na terenach rolniczych systematycznie wzrasta, głównie dzięki dynamicznemu

⁵⁵ Rod Nickel, Hallie Gu, *Canadian farm exports hit new Chinese obstacles amid diplomatic dispute*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); David Ljunggren, Rod Nickel, *Canada promises farm aid amid China canola spat, shuns calls to pull out of Beijing-led bank*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Steve Scherer, David Ljunggren, *Canada unveils measures to help canola farmers hit by China ban, seeks to boost Asian exports*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵⁶ Hallie Gu, Tom Daly, Yawen Chen, *China's April soybean imports from U.S. up 15.9% month-on-month, Brazilian imports soar*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

rozwojowi handlu e-commerce. W pierwszym kwartale tego roku nastąpił wzrost sprzedaży detalicznej na terenach rolniczych o 9,2% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, czyli o 1 punkt procentowy więcej niż na obszarach zurbanizowanych, przekraczając wartość 350 mld RMB. Zgodnie z danymi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (中华人民共和国农业农村部) w pierwszym kwartale 2019 r. wskaźnik wzrostu dochodu rozporządzalnego *per capita* na terenach wiejskich osiągnął poziom 6,9%, utrzymując zrównoważoną tendencję rozwojową⁵⁷.

4. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) pomimo problemów w sektorze hodowli trzody chlewnej i wzrostu inflacji podaż mięsa wieprzowego w kwietniu 2019 r. utrzymywała się na relatywnie stabilnym poziomie. Jednocześnie nastąpił wzrost cen wieprzowiny o prawie 10 punktów procentowych w stosunku do marca. Jednocześnie należy zauważyć, że w połowie marca ceny wieprzowiny wzrosły o 30% - z 7,28 RMB/kg do 9,45 RMB/kg. Wskazuje się też na efekt spekulacyjny dotyczący farm trzody chlewnej, które wstrzymując czasowo ubój prosiąt, liczą na wzrost ceny na rynkach. Według szacunków średnio tusza żywca wzrosła o 10% w porównaniu do wcześniejszego standardu prosiąt oddawanych do rzeźni⁵⁸.
5. Chińskie władze zamierzają wprowadzić zakaz importu wieprzowiny i dziczyzny z Kambodży w związku z pojawieniem się w tamtym regionie afrykańskiego pomoru świń (ASF). Jednocześnie zauważono ponad 45-procentowy wzrost eksportu ryżu do Chin, co stanowi skutek ograniczeń importowych nałożonych przez Unię Europejską na producentów ryżu z Kambodży i Birmy w celu ochrony rynku wewnętrznego⁵⁹.
6. W pierwszym kwartale 2019 r. chińska spółka WH Group, będąca największym światowym przetwórcą wieprzowiny, zanotowała spadek w swoich zyskach na skutek obniżenia cen mięsa wieprzowego i mniejszą sprzedaż produktów w USA. Podczas gdy zysk zidentyfikowany zmniejszył się o przeszło 20%, do poziomu 196 mln USD, przychód z działalności operacyjnej spadł o 10%, do poziomu 341 mln USD. Jednocześnie od marca 2019 r. na skutek klęski ASF, która dotknęła chińskich hodowców trzody chlewnej, obserwuje się stały wzrost cen żywca. Zgodnie z szacunkami Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (中华人民共和国农业农村部) ceny wieprzowiny w drugiej połowie 2019 r. mogą wzrosnąć nawet o 70% w stosunku do okresu przed pojawieniem się ASF⁶⁰.
7. W rezultacie nowych regulacji dotyczących uboju trzody chlewnej i handlu wieprzowiną wydanych przez chińskie władze, pomimo utraty znacznej ilości pogłowia świń ze względu na epidemię ASF, ceny wieprzowiny zaczęły się stabilizować. Po skokowym wzroście cen mięsa wieprzowego w marcu br., w maju zaobserwowano spadek cen. Wśród powziętych rozwiązań wymienić można: zwiększenie nadzoru nad miejscami

⁵⁷ 朱隽, 一季度全国农村网络零售额超三千五百亿元, 我国农村市场潜力深厚, finance.people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵⁸ 杨曦, 付长超, 肉果“涨声再起”专家: 无需过度担忧, finance.people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁵⁹ Hallie Gu, Dominique Patton, *China to ban imports of pigs from Cambodia due to African swine fever*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Prak Chan Thul, *Cambodian rice exports to China surge following EU tariffs*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁰ Dominique Patton, *China pork producer WH Group quarterly profit falls 21 percent*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

uboju, ściślejszą kontrolę handlu wieprzowiną, pozbywanie się dotychczasowych zapasów mięsa. W okresie od maja do lipca Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (中华人民共和国农业农村部) testuje także nowy program stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych w miejscach uboju i przetwórstwa mięsa wieprzowego⁶¹.

8. 30 maja 2019 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (中华人民共和国农业农村部) wraz z China Association for Science and Technology (CAST) ogłosiło rozpoczęcie trzyletniego programu edukacyjnego, którego celem ma być polepszenie znajomości nowych technologii oraz podstaw nowoczesnej organizacji i zarządzania produkcją rolną wśród chińskich rolników. Program ma objąć 4 miliony uczestników. Według aktualnych szacunków współczynnik wykształcenia technicznego wśród rolników wynosi 4,95% i jest dwukrotnie niższy niż średnia w całej populacji kraju⁶².

Tło

Kontrole fitosanitarne produktów rolno-spożywczych z Kanady

Kanadyjscy eksporterzy wieprzowiny, soi oraz rzepaku podlegają wzmożonym kontrolom fitosanitarnym prowadzonym przez chińskie służby, co w konsekwencji prowadzi do ograniczania kanadyjskiego eksportu produktów rolno-spożywczych do ChRL.

Władze w Ottawie uznają to za nieuzasadniony środek ograniczający eksport, motywowany przesłankami politycznymi – jest wiązany z postępowaniem prowadzonym przeciwko Huawei.

Z drugiej strony, zmniejszenie chińskiego zapotrzebowania na soję i rzepak, które stanowią bazę do produkcji pasz, uzasadnione jest znaczącym spadkiem pogłowia trzody chlewnej na skutek rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń.

W związku z trudnościami eksportowymi kanadyjskich producentów rolnych premier Kanady obiecał pomoc poszkodowanym przez chińskie ograniczenia importowe plantatorom rzepaku. Szacuje się, że 40% kanadyjskiej produkcji rzepaku i jego produktów pochodnych, takich jak olej, trafiło dotychczas na chiński rynek zbytu. Roczna wartość eksportu tej grupy produktów ocenia się na 2 bln USD.

W odpowiedzi na pogarszające się relacje kanadyjsko-chińskie podczas trwającej kampanii przed październikowymi wyborami przodująca w sondażach Partia Konserwatywna wzywa do wycofania kanadyjskiego wkładu o wartości 191 mln USD z Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych, będącego w znacznej mierze pod chińskim zarządem.

⁶¹ Dominique Patton, *China's new slaughterhouse rules keep lid on pork prices for now*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶² China Daily, *China launches campaign to train scientifically-literate farmers*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Stosunki polityczne często mają istotny wpływ na relacje gospodarcze. Spór dotyczący Huawei, w szczególności ostre reakcje na działalność chińskiego giganta, w postaci zakazów lub medialnych postępowań, zawsze mają wpływ na inne gałęzie gospodarki. W przypadku Kanady ucierpiało na tym rolnictwo.
- ▶ Chiny wywiązują się ze swojej obietnicy zwiększenia importu soi z USA. **Nie chcą jednocześnie dopuścić do całkowitego uzależnienia się od jednego odbiorcy**, dlatego rośnie również import z Brazylii. Import soi rośnie mimo spadku popytu spowodowanego ASF – soja jest wykorzystywana jako składnik pasz.

Samorząd

- ▶ Pekin wprowadza w życie trzyletni program doształacania rolników w zakresie wykorzystania nowych technologii w rolnictwie. **Ze względu na statystycznie niższe wykształcenie osób zamieszkujących obszary wiejskie skłonność do ryzyka oraz wykorzystywania nowych technologii w tych regionach jest niższa. Władze ChRL przewidują, że wakacyjne kursy pomogą przekonać chińskich rolników do korzystania z innowacyjnego potencjału nauki. Takie programy mogą być inicjowane także w Polsce przez samorządy, które mają większe rozeznanie w sytuacji obszarów wiejskich.**
- ▶ Wzrasta stopa życia na obszarach wiejskich. Władze centralne ze względu na spowolnienie gospodarcze zaczęły szukać nowych motorów napędowych dla wzrostu, co sprawiło, że ich uwaga została skierowana na obszary wiejskie, gdzie istnieje duży potencjał wzrostowy. Tereny wiejskie w Chinach zazwyczaj są uboższe, a oprócz rolników zamieszkują je pracownicy migrujący – pracujący w miastach, lecz żyjący na wsi. **Podniesienie dochodu rozporządzalnego ma przyczynić się do wzrostu konsumpcji i pomóc napędzać popyt wewnętrzny. Pekin uruchomił szereg programów dla wsi, w tym stworzone z myślą o obszarach wiejskich instrumenty finansowe, zniżki na zakup samochodów czy ulgi podatkowe. Handel elektroniczny stał się również dodatkowym źródłem dochodów dla drobnych rzemieślników oraz producentów rolnych.**

Przedsiębiorcy

- ▶ ASF wymusza zaostrome warunki fitosanitarne w miejscach uboju i przetwórstwa mięsa wieprzowego. To kolejny krok, który ma pomóc uporać się z epidemią. Co więcej, wprowadzono zakaz importu mięsa wieprzowego z Kambodży, gdzie wykryto ogniska ASF. **Zaostrome warunki fitosanitarne dla importu z Kanady dodatkowo zwiększą nadwyżkę podaży nad popytem. Może to oznaczać kolejną wyżkę cen wieprzowiny.**
- ▶ Pekin koncentruje się na modernizacji rolnictwa poprzez wykorzystanie nowych technologii na obszarach wiejskich. Można się spodziewać, że będzie to konsekwentnie realizowana polityka na przestrzeni kolejnych lat. **Przedsiębiorcy rozwijający nowe technologie, które mają wykorzystanie w rolnictwie, mogą skorzystać z komercjalizacji produktu w Chinach lub sprzedaży swoich produktów i usług.**

TRANSPORT I INFRASTRUKTURA

Streszczenie

- ▶ W Chinach opracowano nową metodę pozyskiwania litu, która związana jest ze znacznie niższym kosztem produkcji tego surowca.
- ▶ Najwięksi producenci baterii samochodowych stawiają na baterie niklowe. W tym celu poszukują złóż, które pozwoliłyby im zabezpieczyć źródło dostaw.
- ▶ Pekin likwiduje bramki i opłaty na autostradach.
- ▶ Chińskie start-upy z sektora elektromobilności poszukują finansowania zewnętrznego.
- ▶ Zachodnie firmy zawiązują kolejne *joint ventures* z chińskimi producentami z sektora motoryzacyjnego.
- ▶ Przeprowadzono kolejne testy samolotów na lotnisku Beijing Daxing International, będącym największym portem lotniczym na świecie.

Wydarzenia

1. Dziesiąty miesiąc z rzędu spada sprzedaż samochodów osobowych w Chinach. W kwietniu sprzedaż spadła o 14,6% w porównaniu do analogicznego okresu w ubiegłym roku. Według China Association of Automobile Manufacturers (CAAM) w kwietniu sprzedano 1,98 mln pojazdów. Spadek odnotowano pomimo obniżek cen przez producentów oraz cięć podatkowych. Stowarzyszenie ocenia, że efekt został pogłębiony przez wprowadzenie nowych, bardziej restrykcyjnych norm emisji spalin, tzw. China IV. Jednocześnie rośnie sprzedaż samochodów elektrycznych, których w kwietniu sprzedano 97 000, co stanowi wzrost o 18,1%⁶³.
2. 11 maja 2019 r. rozpoczęto kolejne testy samolotów pasażerskich na lotnisku Beijing Daxing International. W testach wzięły udział chińskie linie lotnicze, które testowały następujące samoloty: Airbus A380, Airbus A350-900, Boeing B747-8 oraz Boeing B787-9. W trakcie testów pod nadzorem chińskiego regulatora sprawdzono 12 procedur oraz system nawigacji. Głównym celem było sprawdzenie bezpieczeństwa ruchu samolotów pasażerskich na lotnisku⁶⁴.
3. Pekin stopniowo znosi opłaty i bramki na autostradach pomiędzy prowincjami i innymi jednostkami administracyjnymi. Pod koniec 2018 r. usunięto je pomiędzy miastem

⁶³ Yilei Sun, Brenda Goh, *China auto sales fall 14.6% on year in April, 10th month of decline*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁴ People's Daily, *Beijing Daxing International Airport begins test flights*, people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

- Chongqing a prowincją Sichuan oraz pomiędzy prowincjami Jiangsu i Shandong. Ministerstwo Transportu, zgodnie z zaleceniem Rady Państwa ChRL, ogłosiło, że wszystkie bramki i opłaty na autostradach pomiędzy prowincjami zostaną zlikwidowane. Dokładny harmonogram likwidacji został podany na stronie ministerstwa⁶⁵.
4. Według danych opublikowanych przez Stowarzyszenie Linii Lotniczych Azji – Pacyfiku (AAPA) spadek przewozów cargo utrzymuje się od pięciu miesięcy, co stanowi odbicie osłabienia wymiany handlowej. Przewozy cargo w marcu liczone w tonokilometrach (FTK) spadły o 3,2% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku⁶⁶.
  5. Według danych z rządowego raportu cena wydobycia tony litu w Chinach spadła do rekordowo niskiego poziomu, tj. do 15 000 RMB. Spadek ceny ma być spowodowany przełomową metodą produkcji opracowaną przez Chińską Akademię Nauk (中国科学院) we współpracy z Qinghai Lithium Industry. Obecnie średnia globalna cena za ten surowiec wynosi 12–20 tys. USD⁶⁷.
  6. Chińscy producenci samochodów elektrycznych w dalszym ciągu potrzebują finansowania zewnętrznego. Zapowiedź stopniowego ograniczania dotacji rządowych powoduje wzmożoną aktywność zmierzającą do pozyskania inwestorów finansowych. Faraday Future pozyskała 225 mln USD finansowania dłużnego od U.S. Merchant Bank na rozwój swojego najnowszego modelu samochodu elektrycznego. CHJ Automotive ogłosiło, że poszukuje 300–500 mln USD finansowania na dalszy rozwój spółki. Leap Motor – kolejny start-up z sektora – poszukuje inwestycji w wysokości 371 mln USD⁶⁸.
  7. Volkswagen podpisał umowę o współpracy z chińskim start-upem NIU produkującym pojazdy elektryczne. Współpraca ma obejmować wspólną produkcję i sprzedaż hulajnóg i skuterów elektrycznych. Hulajnoga „Streetmate” ma rozpędzać się do 45 km/h oraz ma mieć zasięg 60 kilometrów⁶⁹.
  8. Koreański producent baterii samochodowych SK Innovation planuje budowę fabryki w Chinach. Szacowana wielkość inwestycji to 488 mln USD. Spółka prowadzi rozmowy o wspólnej inwestycji z Volkswagenem oraz z chińskim partnerem, który nie został ujawniony. Koreańczycy liczą, że inwestycja pozwoli im zwiększyć udział w rynku Państwa Środka. To druga tego typu inwestycja spółki, która posiada już jedną fabrykę w Chinach, będącą własnością *joint venture* z Beijing Electronics Holding oraz grupą BAIC⁷⁰.
  9. Według źródeł Agencji Reutera chińska grupa BAIC zamierza kupić 5% akcji Mercedes-Benz jako zabezpieczenie wspólnej inwestycji w fabrykę Beijing Benz Automotive w Chinach. Źródła potwierdzają, że BAIC skupuje akcje Mercedesa z rynku.

⁶⁵ 钱中兵, 彻底解决高速公路省界交通拥堵——交通运输部有关负责人回应取消高速公路省界收费站, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁶ Tomasz Śniedziewski, *Piąty miesiąc spadków cargo w Azji*, rynek-lotniczy.pl (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁷ 我国盐湖提锂技术取得重大突破 成本已降至每吨1.5万元人民币, xianjichina.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁸ Kane Wu, Julie Zhu, *Chinese EV maker CHJ seeks to raise up to \$500 million in growth push: sources*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Reuters, *China electric car firm Faraday Future says obtains \$225 million in bridge financing*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁶⁹ Nikolaus Doll, Phillip Vetter, *VW baut jetzt den 45-km/h-Elektro-Tretroller*, welt.de (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷⁰ Reuters, *SK Innovation to invest \$490 million in second Chinese car battery plant*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Szacuje się, że cena 5% akcji na giełdzie to równowartość około 3 mld EUR. Według danych niemieckiego regulatora rynku finansowego grupa BAIC na chwilę obecną nie jest znaczącym akcjonariuszem niemieckiego producenta samochodów⁷¹.

10. Contemporary Amperex Technology Co., Ltd. (CATL) rozpoczęła masową produkcję baterii niklowych. Spółka jest największym chińskim producentem baterii do samochodów elektrycznych. Bateria NCM 811 wytwarzana jest z niklu (80%), kobaltu (10%) oraz manganu (10%). Testy potwierdziły, że bateria ma dłuższą żywotność oraz zwiększa zasięg samochodu. Problematiczne dla spółki jest jednak stałe zapewnienie dostaw kobaltu, który pochodzi głównie z Kongo. Analitycy zwracają uwagę również na niebezpieczeństwo związane z zapewnieniem wystarczającej podaży niklu.
11. Informacja o uruchomieniu masowej produkcji baterii NCM 811 przez CATL zbiegła się w czasie z doniesieniami o planowanej chińskiej inwestycji w australijską kopalnię St George Mining Ltd. wydobywającą nikiel. Właściciel kopalni nie ujawnił danych potencjalnego inwestora, lecz uzasadnione jest twierdzenie, że z dużym prawdopodobieństwem jest to CATL⁷².
12. Firma CATL stała się bohaterem nagłówek w mediach także z powodu podpisania umowy z Volvo na dostarczanie baterii litowych. Według doniesień prasowych kontrakt jest wielomiliardowy. CATL będzie wyłącznym dostawcą dla marki⁷³.
13. Metro w Shenzhen testuje wykorzystanie technologii 5G do zarządzania składami. 40 kamer nadzoruje pociąg metra, co wytwarza około 25 GB danych. Według danych prędkość połączenia pozwala na transmisję 50 GB co 150 sekund. Koszt dostosowania składów, parkingu, stacji oraz tuneli nie został podany, a jedynie określony przez władze lokalne jako niski. Technologia w pełni pozwala na prowadzenie przejazdów bez konduktora⁷⁴.

Tło

Chiński przełom w produkcji baterii samochodowych

12 maja 2019 r. na chińskiej platformie mikroblogowej Weibo dyskusję wzbudził post dotyczący słabości chińskiego łańcucha dostaw dla samochodów elektrycznych. Ożywiona dyskusja spowodowała, że temat trafił na listę najczęściej komentowanych na platformie. Zaledwie dzień później na zagranicznych portalach pojawiła się wiadomość o przełomowym odkryciu chińskich naukowców, którzy opracowali metodę wydobycia litu, którą cechuje niemalże siedmiokrotnie mniejszy koszt.

⁷¹ Yilei Sun, Edward Taylor, Julie Zhu, *Exclusive: China's BAIC seeks to buy 5 percent Daimler stake - sources*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷² Ernest Scheyder, *Australia's St George Mining in talks with Chinese battery maker*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷³ Reuters, *China cracks China's CATL signs multi-billion-dollar battery supply deal with Volvo*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷⁴ 黄博阳, 全球首例! 深圳地铁试行5G车地无线通信, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Według informacji rynkowych cena wydobycia litu na świecie kształtuje się w przedziale 12–20 tys. USD za tonę. Według gazety „South China Morning Post”, która powołuje się na rządowy raport, metoda opracowana przez chińskich naukowców pozwoli wydobywać surowiec za 15 tys. RMB (2180 USD)⁷⁵. Cena surowca stanowi 30–50% kosztu produkcji baterii litowo-jonowych. Pomimo że Chiny nie są liderem w produkcji litu, są czołowym producentem światowym baterii litowo-jonowych – około 2/3 produkcji światowej ma miejsce w Chinach. Jednocześnie chińskie koncerny kupują udziały w przedsiębiorstwach wydobywczych na świecie. Według niektórych szacunków kontrolują one 50% światowych złóż tego surowca⁷⁶.

Sytuacja ta wzbudziła poruszenie w Stanach Zjednoczonych, za sprawą senator Lisy Murkowski, która jest jednym inicjatorów projektu ustawy o wydobyciu minerałów (ang. *Minerals Security Act*). Projekt zakłada uproszczone procedury uzyskiwania zezwoleń na wydobycie minerałów, co ma zmniejszyć uzależnienie USA od ich importu. Jednym z powodów uzasadniających przyjęcie projektu przytaczanych przez senator jest dominacja Chin w sektorze elektromobilności.

Natomiast w Europie trwają prace nad wspieraniem firm produkujących baterie. Niemcy i Francja złożyły wniosek do Komisji Europejskiej o udzielenie wsparcia finansowego w wysokości 1,7 mld EUR konsorcjum produkującemu baterie litowo-jonowe.

Co ciekawe, opracowanie nowej metody wydobycia litu nie jest zbiegiem okoliczności ani krótkoterminowym rezultatem. Projekt zmierzający do opracowania efektywnej kosztowo metody wydobycia litu był finansowany przez rząd chiński od 15 lat. Co więcej, projekt realizowany był przez Chińską Akademię Nauk we współpracy z podmiotem komercyjnym z tego sektora – Qinghai Lithium Industry.

Chińscy przedstawiciele rządowi zwracają uwagę na to, że skorzystają na tym wszyscy, i jako przykład podają Teslę. Z pewnością nie jest to przypadek, że podawany jest przykład firmy, która buduje kolosalną fabrykę na obrzeżach Szanghaju.

Wnioski

Rząd

- ▶ Amerykanie zwracają uwagę na fakt dominacji Chin w elektromobilności, w szczególności w produkcji baterii samochodowych. **W odpowiedzi na to w USA wprowadza plan stworzenia narodowego łańcucha dostaw dla samochodów elektrycznych, który ma pomóc amerykańskim koncernom konkurować z chińskimi przedsiębiorcami.**
- ▶ Koszt wydobycia litu stanowi około 30–50% kosztu produkcji baterii samochodowych. Zmniejszenie tego kosztu niemal siedmiokrotnie spowoduje gwałtowny spadek cen baterii. Zagraniczne koncerny będą musiały podjąć decyzje, czy produkować je po wyższym koszcie, czy porzucić własną produkcję na rzecz kupna baterii od chińskich dostawców.

⁷⁵Stephen Chen, *China cracks cheap lithium production in electric car breakthrough*, scmp.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷⁶Akshat Rathi, *One Chinese company now controls most of the metal needed to make the world's advanced batteries*, qz.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Rząd

- ▶ Pekin likwiduje bramki i opłaty na autostradach, co ma zmniejszyć czas transportu oraz jego koszty. Jest to część planu na rzecz poprawy infrastruktury transportowej, będącej czynnikiem mitygującym skutki spowolnienia gospodarczego.

Samorząd

- ▶ Wprowadzenie przez Shenzhen zarządzania transportem publicznym w oparciu o sieć 5G znajduje się na razie w sferze testów. Jednak wszystko wskazuje na to, że autonomicznie sterowane pojazdy w sieci 5G będą stanowiły przyszłość transportu w Chinach i na świecie. Samorząd w Polsce może czerpać doświadczenie z chińskich testów oraz technologii, aby w przyszłości móc łatwiej wprowadzać nowe i bezpieczne technologie u nas.

Przedsiębiorcy

- ▶ Chińskie firmy z sektora motoryzacyjnego opierają się na współpracy z zagranicznymi koncernami. Nierzadko jedna spółka chińska występuje w licznych *joint ventures* z zachodnimi partnerami. Dotyczy to zarówno producentów samochodów, jak i producentów podzespołów. **Różne *joint ventures* dotyczą w szczególności: samochodów elektrycznych, autonomicznych; usług *ride-hailing* oraz *car-sharing*, a także wykorzystania innych technologii cyfrowych w motoryzacji.** Zagraniczne koncerny postrzegają udział w JV jako metodę pozyskania rynku oraz utrzymania swojej pozycji na rynku globalnym, ze względu na ogromny potencjał innowacyjny chińskich firm z tego sektora.

ENERGETYKA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Streszczenie

- ▶ Chiny wprowadzają selektywną pomoc dla projektów energetycznych związanych z odnawialną energią oraz infrastrukturą w dorzeczu rzeki Jangcy. Pekin chce urynkować wsparcie dla zielonej energii, ograniczając z roku na rok subsydia.
- ▶ Pekin zmierza do likwidacji małych kopalni węgla oraz tych najbardziej nieefektywnych ekonomicznie.
- ▶ Rośnie zużycie gazu ziemnego oraz innych surowców energetycznych w ChRL.
- ▶ Pekin podejmuje drastyczne środki w celu przeciwdziałania skutkom ekologicznym eksplozji w fabryce w Xiangshui.
- ▶ Realizacja kontraktu między Iranem a Chinami na zagospodarowanie irańskiego pola naftowego Yadavaran została wstrzymana.
- ▶ W porcie Dalian magazynowane jest ponad 20 mln baryłek ropy naftowej. Sankcje nałożone w listopadzie ubiegłego roku przez USA powodują niepewność kupców co do procedur, co znacznie utrudnia dalszą odprawę.

Wydarzenia

1. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) wydała oświadczenie dotyczące cen ropy naftowej, w którym informuje, że ze względu na wysoką częstotliwość wahań ceny surowca od 13 maja 2019 r. cena benzyny oraz oleju napędowego zostanie obniżona o 75 RMB/tonę. Maksymalna cena oleju napędowego oraz benzyny jest w Chinach regulowana centralnie⁷⁷.
2. Za liczne wahania na światowym rynku ropy naftowej, które odbijają się na cenie benzyny i oleju napędowego w Chinach, odpowiada zaostrzenie się sytuacji na Bliskim Wschodzie. Główną przyczyną jest konflikt pomiędzy Iranem a Stanami Zjednoczonymi. Analitycy prognozują wzrosty cen⁷⁸.
3. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) w zawiadomieniu zamieszczonym na swojej stronie internetowej na początku maja tego roku wskazała, że Chiny walcząc z zanieczyszczeniem, zapewnią dotacje w wysokości do 60% kosztów inwestycji na niektóre „zielone” projekty inwestycyjne w pasie gospodarczym rzeki Jangcy. Jest to najnowszy środek wspierający rozwój gospodarczy Państwa Środka. Dotacje będą przyznawane projektom, które rozwiązują znaczące

⁷⁷高畅, 成品油限价迎年内第二次下调 下轮调价“二连跌”概率较大, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁷⁸黄博阳, 综述: 地缘政治风险攀升推高国际油价, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

- problemy środowiskowe występujące w obszarze wzdłuż rzeki Jangcy, a także projektem transportowym, które pomagają połączyć porty rzeczne z kolejami i drogami. Plan wszedł w życie natychmiast i będzie obowiązywał do końca 2020 r.⁷⁹
4. Chiński regulator energetyczny (国家能源局) ustanowił dla prowincji wiążące cele w zakresie udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej. Cele te zostały ustanowione odpowiednio na rok 2019 oraz 2020. Regulator wskazał cel w postaci udziału procentowego energii odnawialnej w miksie energetycznym dla każdej prowincji, uwzględniając jej obecną strukturę oraz położenie geograficzne. Cele wahają się od 10% (dla prowincji Shandong) do 88% (dla Sichuanu)⁸⁰.
  5. Według raportu Ernst & Young pomimo ograniczenia subsydiów dla energii odnawialnej, Chiny czwarty rok z rzędu pozostają najatrakcyjniejszym krajem w zakresie inwestycji w zieloną energię. Drugie miejsce zajmują Stany Zjednoczone. Obecnie obowiązuje ograniczenie wsparcia dla nowych projektów. Subsidia dla nowych projektów przyznawane są do osiągnięcia limitu sumy nowych mocy z tych źródeł w wysokości 44,3 GW. W 2017 r. limit ten wyniósł 53 GW⁸¹.
  6. Pekin liczy na pomoc Unii Europejskiej w implementacji narodowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Według oświadczenia Prezydenta ChRL Xi Jinpinga wprowadzenie systemu jest zbieżne z wizją inicjatywy „Pasa i Szlaku” oraz z celami środowiskowymi ChRL. W lipcu 2018 r. zostało podpisane memorandum pomiędzy Unią Europejską a Chinami w sprawie współpracy w zakresie systemu handlu uprawnieniami. Chiny liczą, że uda się wprowadzić te elementy, które funkcjonują sprawnie w unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, oraz poprawić te, które nie są efektywne⁸².
  7. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) ogłosiła plan zamknięcia znacznej liczby kopalń węgla o rocznej zdolności produkcyjnej poniżej 300 000 ton w celu zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza. Według danych organów całkowita liczba takich kopalń spadnie do mniej niż 800 do 2021 r. Do końca bieżącego roku zamknięte zostaną również wszystkie kopalnie produkujące mniej niż 300 000 ton węgla rocznie w najważniejszych regionach produkcji węgla w Chinach, w tym w Mongolii Wewnętrznej, Shanxi, Shaanxi i Ningxia. Pekin dąży również do zamknięcia kopalń, które mają małe rezerwy i są niekonkurencyjne, w takich regionach, jak Heilongjiang, Hubei i Hunan⁸³.
  8. Pekin oczekuje, że do 2020 r. uda się dotrzymać celów redukcji energetyki wykorzystującej węgiel. Agresywna polityka redukcji może jednak zostać powstrzymana przez

⁷⁹ Reuters, *China launches green subsidies to spur investment in hinterland provinces*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸⁰ Reuters, *China sets renewable power quotas for 2019, 2020*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸¹ Reuters, *China still most attractive renewables market despite subsidy cuts: EY*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸² Maroš Šefčovič, *EU can help China develop a more effective emissions trading system*, chinawatch.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸³ Meng Meng, Dominique Patton, *China's state planner to cut number of small coal mines to less than 800 by 2021*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

rosnący popyt na energię ze strony przemysłu. Zużycie węgla w energetyce w Chinach rośnie nieprzerwanie od 4 lat. Obecnie 59% miks energetycznego opiera się na energetyce węglowej. Dotrzymanie zobowiązań z porozumienia paryskiego wymagałoby ograniczenia udziału węgla w miksie energetycznym do 58%⁸⁴.

9. 4 maja 2019 r. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) opublikowała dane na temat rosnącego zużycia gazu ziemnego w Chinach w pierwszym kwartale bieżącego roku. Według Komisji zużycie gazu ziemnego wzrosło o 11,6% - do 77 mld metrów sześciennych w okresie od stycznia do marca w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku. Zgodnie z planem trzyletnim zwalczania zanieczyszczeń, który Chiny przyjęły w 2018 r., udział gazu ziemnego w całkowitym zużyciu energii pierwotnej ma zostać zwiększony do 10% do 2020 r. Chiny w pierwszym kwartale tego roku zużyły 76,9 mln ton rafinowanej ropy naftowej, co stanowi wzrost o 0,4% w stosunku do poprzedniego roku. Zużycie benzyny wzrosło o 3,7%, podczas gdy w tym samym okresie zużycie oleju napędowego spadło o 4,1%⁸⁵.
10. Według oświadczenia Ministerstwa Środowiska ChRL (中华人民共和国生态环境部) wszystkie wody zanieczyszczone w wyniku eksplozji w zakładzie chemicznym Xiangshui we wschodnich Chinach powinny być oczyszczone do końca maja. W wybuchu, do którego doszło 21 marca 2019 r., zginęło 78 osób. Spowodował on również poważne uszkodzenia pobliskich budynków mieszkalnych i zmusił władze do odcięcia rzeki w celu ochrony lokalnej wody pitnej (około 199 000 metrów sześciennych wody zostało zanieczyszczone). Niedotrzymywanie chińskich standardów bezpieczeństwa wywołało powszechne oburzenie w związku z wypadkami przemysłowymi, w tym katastrofami górniczymi i pożarami w fabrykach, niweczący trzy dekady szybkiego wzrostu gospodarczego⁸⁶.
11. Ministerstwo Środowiska ChRL (中华人民共和国生态环境部) wysłało do 25 miast i prowincji ponad tysiąc inspektorów, których zadaniem było przeprowadzenie kontroli środowiskowych. Przeprowadzili oni kontrole, uwzględniając 26 aspektów środowiskowych, w tym: zanieczyszczenie wody, recykling odpadów, ochronę gleby, zanieczyszczenie środowiska. Kontrole trwały od 15 do 25 maja 2019 r. Według Ministerstwa Środowiska ich celem była pomoc władzom lokalnym w zidentyfikowaniu problemów środowiskowych, które powinny być rozwiązane na szczeblu prowincji lub miasta⁸⁷.
12. Prezydent ChRL Xi Jinping liczy, że segregacja śmieci stanie się nową modą w chińskim społeczeństwie, opartą na świadomych decyzjach środowiskowych. Hasło: „nowa moda na segregację śmieci” zaistniało w listopadzie 2018 r. podczas wizyty Prezydenta w Szanghaju. Od tamtej pory władze lokalne prowadzą kampanie na rzecz podniesienia świadomości mieszkańców Szanghaju w zakresie znaczenia segregacji śmieci.

⁸⁴ Reuters, *China expects to hit 2020 coal cap targets; demand overshadows: study*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸⁵ Samuel Shen, Andrew Galbraith, *China's natural gas consumption grows in first-quarter amid pollution fight: Xinhua*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸⁶ Reuters, *China to clean polluted water from chemical plant blast by end-May: ministry*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸⁷ Reuters, *China starts first round of intensified anti-pollution checks*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Niektóre osiedla wprowadzają godziny, w których powinno się wrzucać segregowane śmieci do pojemników (rano i wieczorem), co ma pomóc w wykształceniu prośrodowiskowych nawyków⁸⁸.

13. 2 maja 2019 r. Reza Dehghan, zastępca dyrektora Narodowej Irańskiej Spółki Naftowej (NIOC), ogłosił, że realizacja kontraktu podpisanego między Iranem a Chinami na zagospodarowanie irańskiego pola naftowego Yadavaran została wstrzymana, dodając, że oba kraje są w trakcie negocjacji w tej sprawie⁸⁹.
14. Ponad 20 mln baryłek ropy naftowej z Iranu od 6 miesięcy jest magazynowane w porcie Dalian w Chinach. To efekt zaostżenia sankcji względem Teheranu dotyczących importu ropy naftowej z Iranu przez Stany Zjednoczone. Iran wysłał ropę naftową do Chin jeszcze przed wprowadzeniem sankcji w listopadzie 2018 r. Baryłki znajdują się w magazynie celnym, co oznacza, że nie dokonano ich odprawy celnej przez chińskie organy. Chiny uzyskały zwolnienie z sankcji na okres 6 miesięcy na początku maja 2019 r. Jednak pośrednicy i rafinerie nie mogą mieć pewności co do warunków zwolnienia z sankcji oraz przyszłości ropy wartej ponad 1 mld USD⁹⁰.

Tło

Chiński system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Chiński system handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (dalej: „China ETS”) został uruchomiony w grudniu 2017 r. Szereg dokumentów strategicznych i planistycznych przyjętych przez Radę Państwa ChRL oraz Państwową Komisję Rozwoju i Reform zakłada wprowadzenie systemu w trzech etapach.

Etapem pierwszym jest stworzenie infrastruktury organizacyjnej oraz technicznej pozwalającej na wprowadzenie systemu – na realizację tego celu przewidziano rok. W drugim etapie przeprowadzono symulację systemu, w której uczestniczyły firmy objęte obowiązkiem udziału w nim. Trzecim etapem jest wprowadzenie systemu i umożliwienie handlu uprawnieniami. Ostatni etap ma zostać ukończony przed początkiem 2020 r.

W obecnym kształcie system obowiązuje w 7 strefach pilotażowych wyłącznie sektor energetyczny. W programie bierze udział 1700 przedsiębiorstw energetycznych, które według obliczeń rządowych odpowiadają za 30% emisji gazów cieplarnianych w skali kraju. Równolegle trwa tworzenie systemu handlu emisjami dla przedsiębiorstw przemysłowych, który zostanie w przyszłości zintegrowany z China ETS.

⁸⁸ 蒋琪、付长超, 上海: 垃圾分类成为新时尚, people.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁸⁹ Bozorgmehr Sharafedin, *Iran says China's Sinopec might not develop Yadavaran oilfield*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁰ Chen Aizhou, Florence Tan, *Boxed in: \$1 billion of Iranian crude sits at China's Dalian port*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Chiny kontynuują walkę z zanieczyszczeniem środowiska, w szczególności z emisjami gazów cieplarnianych oraz pyłów. Programy wsparcia dla przedsiębiorców obecnie są jednak bardziej selektywne; są przyznawane według szeregu kryteriów obejmujących: lokalizację, wpływ na środowisko, skutki ekonomiczne. Podobną politykę przyjęto w ramach eliminowania źródeł zanieczyszczenia, gdzie stosowane są te same kryteria. **Pekin stara się kontynuować politykę środowiskową w sposób, który jest najbardziej efektywny ekonomicznie.**
- ▶ **Zużycie surowców energetycznych w Chinach stale rośnie. Najdynamiczniejszy wzrost odnotowano w przypadku zużycia gazu ziemnego.** Jest to spójne z polityką energetyczną Chin oraz z planem 5-letnim, które zakładają wzrost udziału energetyki gazowej jako element zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych. Jednocześnie wzrost zużycia praktycznie wszystkich rodzajów surowców energetycznych wskazuje na trudności z realizacją celów efektywności energetycznej oraz na niemalejącą zależność od importu paliw kopalnych.

Samorząd

- ▶ **Walka z zanieczyszczeniem powietrza w Chinach przyjęła formę środków wdrażanych na poziomie prowincji.** Celem są w szczególności rejony o dużym stężeniu zanieczyszczenia ze względu na przestarzały sektor energetyczny, przemysłowy oraz transportowy. **Pekin wyznacza cele dla władz lokalnych w postaci udziału energii odnawialnej w lokalnym miksie energetycznym oraz zapewnia narzędzia wsparcia, na przykład dotacje dla „zielonych” projektów.** Za realizację wyznaczonych celów odpowiadają władze lokalne, które są następnie rozliczane z efektów. **Schemat decentralizacji ochrony środowiska i transformacji energetycznej ma zapobiec nieefektywności wsparcia oraz zagwarantować potrzebne do tego narzędzia samorządowi, który najlepiej orientuje się w realiach rejonu.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Chiny pozostają najatrakcyjniejszym krajem dla inwestycji w energię odnawialną pomimo ograniczenia subsydiów. Obecnie Chiny przechodzą od modelu wsparcia energetyki odnawialnej opartego na dotacjach do modelu opartego na aukcjach. Wiążące cele udziału energii elektrycznej w miksie energetycznym dla prowincji są jednak sygnałem, że Pekin nie zamierza rezygnować z wyznaczonego kierunku – ograniczenia emisji gazów i pyłów w energetyce. **Polskie start-upy z sektora energetycznego, które oferują innowacyjne produkty i usługi w zakresie zielonej energii, mogą skorzystać na komercjalizacji tych technologii w Państwie Środka.** Popyt na takie rozwiązania nadal utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Jednocześnie Chiny stanowią ogromny hub energetyczny, a polskie przedsiębiorstwa energetyczne mogą korzystać z doświadczeń i technologii wykorzystywanych w Chinach.

STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE

Streszczenie

- ▶ Na początku maja diametralnie zmieniła się sytuacja pomiędzy USA a Chinami. Na koniec kwietnia wydawało się, że mocarstwa wkrótce osiągną porozumienie. Jednak wydarzenia potoczyły się inaczej. USA nałożyły na Chiny kolejne cła, a Pekin odpowiedział tym samym. Przez cały miesiąc trwała zaostzona ofensywa dyplomatyczna.
- ▶ Pekin nie dołączył do porozumienia dotyczącego rozbrojenia nuklearnego pomiędzy USA a Rosją.
- ▶ Kanada liczy na wsparcie Waszyngtonu w konflikcie z Chinami.
- ▶ Pekin i Indie chcą zacieśnić współpracę gospodarczą.
- ▶ W Pekinie odbyła się Konferencja na rzecz dialogu pomiędzy cywilizacjami azjatyckimi.
- ▶ Chiny dynamicznie powiększają flotę morską, licząc, że w 2030 r. osiągną poziom marynarki wojennej USA.
- ▶ Chiny i Unia Europejska podpisały porozumienie w sprawie współpracy w lotnictwie cywilnym.

Wydarzenia

1. 1 maja w Pekinie rozpoczęto kolejną rundę negocjacji w wojnie celnej pomiędzy Chinami a USA. Na oficjalnym rozpoczęciu negocjacji wicepremier Chin Liu He przywitał sekretarza skarbu USA Stevena Mnuchina oraz Roberta Lighthizera z Biura Przedstawiciela Handlowego USA. Po spotkaniu Mnuchin stwierdził, że rozmowy były produktywnie. Następną turę negocjacji miała się odbyć w Waszyngtonie. Obserwatorzy liczyli nawet, że wówczas może zostać podpisane jakieś porozumienie dotyczące ewentualnego zakończenia sporu⁹¹.
2. 2 maja 2019 r., dzień po spotkaniu He z Mnuchinem, amerykańska izba handlowa poinformowała, że jest szansa na większy dostęp do chińskiego rynku związanego z technologią chmury. Dla amerykańskich firm oznaczałoby to możliwość wejścia na rynek chiński poprzez specjalne strefy ekonomiczne. Lobby amerykańskie zakłada również otrzymywanie licencji, kontroli nad zarządzaniem oraz chce gwarancji wolnego przepływu danych za granicę (z ang. *free data flow*). Jednakże strona amerykańska przewiduje, że Pekin nie zgodzi się na pełne ograniczenia subsydiowania sektora⁹².

⁹¹ Ben Blanchard, *Latest round of China-U.S. trade talks start in Beijing*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Ben Blanchard, Tom Daly, *U.S., China reported near deal to end some tariffs; talks 'productive'*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.)

⁹² Alexandra Alper, David Lawder, *U.S.-China talks show progress on cloud computing: U.S. Chamber official*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

3. 3 maja 2019 r. wiceprezydent USA Mike Pence w wywiadzie dla CNBC poinformował, że Donald Trump wciąż nalega na zmiany strukturalne w chińskich polityce handlowej. Ewentualne odstąpienie od dodatkowych ceł jest traktowane jako mechanizm mający zapewnić współpracę ze strony Pekinu. Pence wymienił trzy najważniejsze aspekty zmian oczekiwanych od strony chińskiej: zakończenie przymusowego transferu technologii, rozwiązanie problemu kradzieży własności intelektualnej oraz poprawa bilansu handlowego, tj. zwiększenie importu produktów i usług amerykańskich przez stronę chińską⁹³.
4. 6 maja 2019 r. podano do publicznej wiadomości, że Chiny planują odwołanie kolejnej tury negocjacji handlowych z USA. Punktem zapalnym miała być wypowiedź prezydenta USA Donalda Trumpa zapowiadająca nałożenie kolejnych ceł na chińskie produkty⁹⁴. Mimo wcześniejszych deklaracji, że może dojść do odwołania wizyty chińskich negocjatorów, wicepremier Liu He przybył do Waszyngtonu na negocjacje. W czasie jego wizyty w życie weszły nowe wyższe cła na chiński import⁹⁵.
5. 6 maja 2019 r. Waszyngton poinformował, że dwa amerykańskie niszczyciele, Preble oraz Chung Hoon, przepłynęły w odległości 12 mil morskich od wysp Spratly. Pekin natychmiast odpowiedział, nalegając, aby USA nie prowokowały potencjalnej konfrontacji⁹⁶. Pod koniec kwietnia doszło do podobnej sytuacji, gdy amerykańskie niszczyciele William P. Lawrence i Stethem płynęły wzdłuż Cieśniny Tajwańskiej⁹⁷.
6. Wieść o podwyższeniu ceł z 10% do 25% na chińskie towary o wartości 200 mld USD zszokowała rynki finansowe, indeks CSI300 następnego dnia spadł o 3,5%. Wpływ na decyzję Trumpa miała relacja Roberta Lighthizera, który twierdzi, że Chiny częściowo wycofały się z wcześniejszych obietnic⁹⁸. 6 maja 2019 r. po informacji o potencjalnym nałożeniu kolejnych ceł na chińskie produkty przez USA chińska giełda odnotowała 6-procentowy spadek, a amerykańska giełda spadek o 1,6%. Europejskie rynki również negatywnie zareagowały na zaostrzenie się konfliktu.
7. 8 maja 2019 r. do Waszyngtonu dotarło zaktualizowane przez Pekin porozumienie handlowe. Strona amerykańska uznała, że dokument liczący 150 stron został na tyle zmieniony, że uniemożliwia to jakiegokolwiek porozumienia. Z informacji wynika, że większość zmian dotyczy wycofania się Chin z deklaracji dotyczących zmian prawnych na rynku lokalnym, szczególnie w odniesieniu do własności intelektualnej, przymusowego transferu technologii, dostępu do rynków finansowych oraz waluty⁹⁹. Tego samego

⁹³ David Lawder, Susan Heavey, *Trump 'firm' on China structural demands, tariffs part of enforcement: Pence*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁴ Philip George, *China considers canceling trade talks with U.S. after Trump vows new tariff hike*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁵ Ben Blanchard, *China says trade delegation is preparing to go to the U.S.*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); David Lawder, Ben Blanchard, *Seeking to avert higher tariffs, China dispatches top negotiator to U.S.*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁶ Idrees Ali, *Two U.S. warships sail in disputed South China Sea*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁷ Idrees Ali, *Two U.S. Navy warships sail through strategic Taiwan Strait*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁸ Christopher Beddor, *Breakingviews - Trump tariff threats shake trade deal foundations*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

⁹⁹ David Lawder, Jeff Mason, Michael Martina, *Exclusive: China backtracked on almost all aspects of U.S. trade deal - sources*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

dnia Ministerstwo Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) zapowiedziało, że w przypadku nałożenia na Chiny dodatkowych opłat celnych one zastosują środki odwetowe¹⁰⁰. 8. 9 maja 2019 r. Chiny oficjalnie poinformowały, że mają dosyć skarg Waszyngtonu na inicjatywę „Pasa i Szlaku”. Głównym punktem krytyki chińskiego projektu jest niejasny sposób jego finansowania, który prowadzi do nadmiernego zadłużenia państw decydujących się na projekty infrastrukturalne oraz skupia się na wzroście chińskiej strefy wpływów¹⁰¹. Tego samego dnia chińskie Ministerstwo Handlu (中华人民共和国商务部) poinformowało, że Chiny są gotowe bronić swoich interesów handlowych, ale mają nadzieję, iż rozwiązanie konfliktu nastąpi za pomocą dialogu, a nie jednostronnych działań Waszyngtonu¹⁰². W kolejnym komunikacie chińskie Ministerstwo Handlu zaznaczyło, że Chiny sprzeciwiają się jednostronnym sankcjom amerykańskim nałożonym na Iran. Takie działania mogą doprowadzić do wzrostu wahań cenowych na rynku surowców energetycznych. Należy dodać, że Iran to ważny partner handlowy dostarczający ropę do Chin¹⁰³.

9. 10 maja 2019 r. weszły w życie podwyższone - z 10% do 25% - cła na chińskie produkty o równowartości 200 mld USD. Ograniczy to możliwości sprzedażowe przedsiębiorstw chińskich, ale i amerykański konsument poniesie wyższe koszty¹⁰⁴. W ramach nowych ceł na chińskie produkty importowane do USA najbardziej ucierpiały poniższe kategorie:

- produkty do transmisji danych - modemy, routery;
- alarmy przeciw włamaniom i przeciwpożarowe;
- oświetlenie;
- dekoracje;
- odkurzacze;
- torebki;
- walizki.

Ostatnia seria podwyżek celnych dotyczy w sumie 5700 kategorii¹⁰⁵.

10. 10 maja 2019 r. prezydent USA Donald Trump zlecił przygotowanie kolejnych propozycji ceł na wszystkie pozostałe chińskie produkty. Oficjalną przyczyną jest brak chęci do współpracy ze strony Pekinu i ciągłe wycofywanie się z wcześniejszych deklaracji. Natomiast amerykański Departament Rolnictwa przygotowuje plan wsparcia rolników, którzy

¹⁰⁰ Yawen Chen, Vincent Lee, *China to retaliate if U.S. raises tariffs as planned: commerce ministry*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰¹ Ben Blanchard, *China says 'fed up' with hearing U.S. complaints on Belt and Road*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰² Yawen Chen, Vincent Lee, *China says fully ready to defend interests in trade war*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰³ Yawen Chen, Se Young Lee, *China opposes unilateral U.S. sanctions on Iran, commerce ministry says*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰⁴ 胡小兵, 陈宇, 王梓乔, 综述: 贸易战没有赢家——各方反对美国对华升级关税措施, xinhuanet.com, (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰⁵ Tina Bellon, *Factbox: Here are nine categories of consumer products impacted by Trump's new tariffs*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

stracili rynki zbytu w Chinach, oraz wprowadza subsydia dla tego sektora w wysokości 12 mld USD¹⁰⁶.

11. 13 maja 2019 r. chińskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych (中华人民共和国外交部) poinformowało, że Pekin nie ulegnie naciskom Waszyngtonu, nawet po ostatniej turze nowo nałożonych ceł¹⁰⁷. Chiny zapowiedziały wzrost opłat celnych dla produktów amerykańskich o wartości 60 mld USD. Jest to odpowiedź Pekinu na wzrost stawek celnych na chiński eksport do USA. W sumie 5140 produktów amerykańskich zostanie objętych nowymi stawkami. Do podwyżek doszło kilka godzin po wcześniejszych ostrzeżeniach Donalda Trumpa, by Chiny nie podwyższyły ceł¹⁰⁸.
12. Zgodnie z wcześniejszymi informacjami Agencji Reutera sugerującymi, że administracja Donalda Trumpa doda firmę Huawei oraz jej 70 spółek zależnych do listy firm potencjalnie zagrażających bezpieczeństwu wewnętrznemu USA (podejrzenie o wykorzystywanie urządzeń Huawei do szpiegowania), 16 maja 2019 r. podjęto decyzję o zakazaniu amerykańskim podmiotom sprzedaży urządzeń chińskiemu koncernowi. Z 70 mld USD, które Huawei wydaje na części do swoich urządzeń, sprzęt o wartości 11 mld USD jest kupowany od amerykańskich firm, takich jak: Qualcomm, Intel Corporation czy Micron Technology Inc. Również producenci z Azji i Europy odczuwają negatywne konsekwencje takich działań, ponieważ Huawei zapewne ograniczy zakupy do czasu rozwiązania sporu bądź zastąpienia amerykańskich dostawców chińskimi, choć zapewniło, że ma zgromadzone zapasy. Decyzja może zostać zawieszona na czas trwania negocjacji. Obecnie nie wiadomo, czy Chiny w odwecie nie zablokują swojego rynku dla produktów Apple¹⁰⁹.
13. Chiny są krajem bogatym w zasoby naturalne, szczególnie te wykorzystywane do produkcji urządzeń elektronicznych, elektrycznych silników, silników do odrzutowców, satelitów oraz laserów. Ten aspekt może być najsilniejszym argumentem w negocjacjach w sprawie ceł pomiędzy Pekinem a Waszyngtonem. Choć większość metali występuje wszędzie, to jednak ich wydobycie i oczyszczenie jest kosztowne. A dotychczas USA nabywały około 80% swojego zapotrzebowania w Chinach. Na dzień dzisiejszy USA nie zdecydowały się zwiększyć ceł na rzadkie metale z Chin. W przypadku ograniczenia eksportu do USA Amerykanie mają tylko dwa rozwiązania: szukać innych dostawców bądź próbować zwiększyć recykling i odzyskiwać rzadkie minerały¹¹⁰.

¹⁰⁶ David Lawder, Humeyra Pamuk, *Trump ratchets up tariff threat after talks show no progress*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰⁷ Ben Blanchard, *China says it will never surrender to foreign pressure amid trade dispute*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰⁸ Se Young Lee, Lusha Zhang, *China hikes tariffs on U.S. goods after Trump warning*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹⁰⁹ Sijia Jiang, Michael Martina, *Huawei's \$105 billion business at stake after U.S. broadside*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.); Morrison & Foerster LLP, *Chinese Telecom Companies Under Fire: Commerce Moves to Cut Off Huawei From U.S. Technology, With More Restrictions Coming*, lexology.com (dostęp: 31.05.2019 r.);

¹¹⁰ Ernest Scheyder, Mike Stone, *Explainer: China's rare earth supplies could be vital bargaining chip in U.S. trade war*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

14. Chiny obawiają się amerykańskiej blokady morskiej, która odciąłaby Państwo Środka od surowców oraz zablokowała eksport. Chińska Republika Ludowa nie chce dopuścić do sytuacji z 1993 r., gdy doszło do zatrzymania jednego ze statków handlowych przez amerykańską jednostkę wojskową, ponieważ podejrzewano ją o transport broni do Iranu. Aby zapobiec takim wydarzeniom, ChRL rozwija swoją flotę, uczestniczy w międzynarodowych ćwiczeniach, np. z Rosją na Bałtyku. W 2017 r. otworzono pierwszą zagraniczną bazę wojskową w Dżibuti (Djibouti)¹¹¹.
15. Chińska flota rozwija się w błyskawicznym tempie, w ciągu ostatnich 20 lat wybudowano w sumie 400 okrętów wojennych oraz łodzi podwodnych - dla porównania US Navy liczy 288 jednostek. Zgodnie z założeniami do 2030 r. chińska flota pod względem ilościowym i jakościowym ma dorównać potędze amerykańskiej. Już teraz Pekin dysponuje wystarczająco silną flotą, aby strzec swoich wybrzeży, a jednostki, szczególnie wojskowe, obcych państw pływające po wodach terytorialnych Chin muszą zachować należytą ostrożność. Kontrolowanie wód zachodniego Pacyfiku przez Chiny zmienia dotychczasową strategiczną równowagę. Wypchnięcie bądź osłabienie możliwości żeglugi US Navy wpłynie negatywnie na amerykańskie sojusze w Azji¹¹².
16. 15 maja 2019 r. w Pekinie odbyła się Konferencja na rzecz dialogu pomiędzy cywilizacjami azjatyckimi (亚洲文明对话大会). W konferencji tej wzięli udział m.in.: prezydent Grecji Prokopis Pavlopoulos, prezydent Singapuru Halimah Yacob, prezydent Sri Lanki Maithripala Sirisena oraz premier Armenii Nikol Pashinyan. Głównym tematem rozmów była współpraca w ramach inicjatywy „Pasa i Szlaku”. Odbyły się również spotkania w mniejszych grupach, podczas których ministrowie edukacji oraz turystyki omawiali możliwości wzajemnej współpracy¹¹³.
17. 21 maja 2019 r. w Brukseli podpisano pierwszą umowę pomiędzy Chinami a Unią Europejską dotyczącą lotnictwa cywilnego. Obie strony traktują to jako kolejny krok w kierunku strategicznego partnerstwa. Oprócz współpracy w dziedzinie ruchu lotniczego, szkoleń oraz licencjonowania, umowa ma przyczynić się do lepszej kooperacji w dziedzinie importu i eksportu towarów oraz handlu w przemyśle lotniczym¹¹⁴.
18. 3 maja 2019 r. prezydent USA Donald Trump spotkał się z prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Jednym z tematów rozmów było ograniczenie arsenału nuklearnego. Prezydent USA oznajmił, że z jednym z powodów takich działań jest chęć ograniczenia kosztów związanych z utrzymywaniem pocisków. Choć umowa ta miałaby w pierwszej fazie dotyczyć Rosji i USA, to jest przewidziana opcja, że Chiny również dołączą do układu. Umowa „New Start”, którą podpisano w 2011 r., ograniczyła liczbę pocisków

¹¹¹ David Lague, Benjamin Kang Lim, *China's fear of an American blockade*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹² David Lague, Benjamin Kang Lim, *China's vast fleet is tipping the balance of power in the Pacific*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹³ Xinhua, 亚洲文明对话大会, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.); China Daily, *2019 Conference on Dialogue of Asian Civilizations*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹⁴ 人民日报, 中国与欧盟首次签署民航领域协定, people.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

- do 1550, a ponadto obie strony zgodziły się kontrolować bazy nuklearne¹¹⁵. 6 maja Pekin poinformował, że nie planuje przystąpić do negocjacji trójstronnych USA – Rosja – Chiny w sprawie rozbrojenia arsenału nuklearnego¹¹⁶.
19. 20 maja 2019 r. w Pekinie Lu Kang, rzecznik prasowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych ChRL (中华人民共和国外交部), oznajmił, że Chiny i Rosja planują wzmocnić strategiczną kooperację, której celem jest utrzymanie multilateralizmu przy jednoczesnym sprzeciwie wobec unilateralizmu. Lu Kang zaznaczył, że oba państwa będą wspólnie reagować na wyzwania związane z kontrolą zbrojeń oraz układem o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej. W kwestii kontroli zbrojeń w trójkącie USA – Rosja – Chiny rzecznik chińskiego ministerstwa stwierdził, iż Państwo Środka nie będzie uczestniczyć w negocjacjach, ponieważ warunki wstępne są różne w przypadku tych trzech państw¹¹⁷.
20. Na początku maja premier Kanady Justina Trudeau oznajmił, że oczekuje wsparcia USA w sprawie konfliktu pomiędzy Ottawą a Pekinem. Po grudniowym aresztowaniu w Kanadzie szefowej finansów Huawei Meng Wanzhou (孟晚舟) na podstawie amerykańskiego nakazu Chiny najpierw wstrzymały import kanadyjskiego rzepek, a pod koniec kwietnia zawiesiły licencje dwóm kanadyjskim producentom wieprzowiny. Oprócz tego aresztowano dwóch obywateli Kanady w Chinach oraz Pekin nie zgadza się podjąć rozmów handlowych z Kanadą. Ottawa ostrzega, że w przypadku nieotrzymania wsparcia z Waszyngtonu może zaprzestać wspierania polityki USA¹¹⁸.
21. 9 maja 2019 r. Chiny i Indie ustaliły, że postarają się jak najszybciej rozwiązać problemy z dostępem do wzajemnych rynków, szczególnie dotyczące wejścia na rynek drugiej największej gospodarki świata. Dla Indii Chiny są drugim największym partnerem handlowym, lecz deficyt handlowy obecnie wynosi 63 mld USD¹¹⁹.
22. Polska oczekuje, że w ramach inicjatywy „Pasa i Szlaku” poprawi współpracę gospodarczą z Chinami. W 2018 r. handel dwustronny wyniósł 33,47 mld USD, co stanowi wzrost o 13,3%. Polski eksport do Państwa Środka wzrósł o 8,7%, do wartości 2,5 mld USD, a import z Chin wzrósł o 13,7%, do wartości 30,97 mld USD¹²⁰.

¹¹⁵ Steve Holland, *Trump says he, Putin discussed new nuclear pact possibly including China*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹⁶ Ben Blanchard, *China says it won't take part in trilateral nuclear arms talks*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹⁷ China Daily, *China, Russia to jointly maintain international strategic stability: Spokesman*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹⁸ David Ljunggren, *Fed up Canada tells U.S. to help with China crisis or forget about favors*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹¹⁹ Neha Dasgupta, *India, China agree to resolve market access issue 'expeditiously'*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²⁰ Chen Meiling, *Poland looking to bolster trade with China under BRI*, chinadaily.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Tło

Kto płaci za wyższe cła?

Z marcowych danych chińskiej izby celnej wynika, że w porównaniu do czerwca 2018 r. eksport do USA spadł o 47%, natomiast import produktów amerykańskich uszczuplił się o 17%. W sumie w pierwszym kwartale 2019 r. dwustronny handel zmalał o 25 mld USD, co stanowi 0,5% globalnej wymiany. Surowce oraz żywność to amerykańskie sektory, które najbardziej odczuły spadki w eksporcie. Po stronie chińskiej największe spadki eksportu dotyczą producentów maszyn oraz sprzętu elektronicznego.

Analicyści przewidują, że w wyniku wojny celnej PKB USA straci 0,1-0,2%, a PKB Chin 0,3-0,6%, jednak prognozy te nie biorą pod uwagę ewentualnych zmian w polityce wewnętrznej.

Pekin podjął pierwsze kroki w celu niwelowania negatywnych skutków spadku eksportu w postaci zmniejszenia wymogów kapitałowych dla banków w celu zwiększania ilości kapitału dostępnego na kredyty i wspieranie chińskich firm.

Analicyści Pinjiva zwracają uwagę na fakt, że część importu do USA trafia przez inne państwa, np. import mebli z Chin spadł o 13,5%, ale w analogicznym czasie wzrósł o 37,2% import mebli z Wietnamu i o 19,3% z Tajwanu. Podejrzewa się, że część wzrostu eksportu z państw sąsiednich Chin to produkty z Państwa Środka. Think tank Centre for Economic Policy uważa, że dobra o wartości 165 mld USD zostały utracone bądź przekierowane przez inne państwa.

UBS Global Wealth Management prognozuje, że kurs juana do dolara może osiągnąć poziom 7 RMB/USD¹²¹.

Trwa debata na temat tego, kto ponosi większe koszty konfliktu handlowego pomiędzy mocarstwami. Analicyści wskazują kilka możliwych scenariuszy sytuacji handlowych:

- a. Zapłata cła przez importera w USA, kosztem mniejszych zysków.
- b. Obniżenie kosztów produkcji przez chińskiego producenta.
- c. Obniżenie marży przez chińskiego producenta.
- d. Szukanie alternatywnych dostawców kosztem chińskich producentów.
- e. Podwyższenie ceny, czyli *de facto* to konsumenci płacą cła.

Koszty firmy Caterpillar, produkującej ciężki sprzęt, wzrosły o 100 mln USD w zeszłym roku, podobnie jak producenta traktorów Deere & Co., który podwyższył cenę swoich maszyn. W obu przypadkach powodem jest wzrost ceł na importowe metale i podzespoły.

Amerykański dochód z ceł w 2018 r. wyniósł 49,7 mld USD, co oznacza wzrost o 41,2% w porównaniu do 2017 r.; przed wojną celną do skarbu państwa USA trafiało 35,2 mld USD. Natomiast chiński dochód z ceł spadł z 44,6 mld USD do 42,3 mld USD (\$1 = 6.7148 RMB na dzień 6.05.2019 r.)¹²².

¹²¹ Marius Zaharia, *Explainer: Counting the cost of the U.S.-China trade war so far*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²² Rajesh Kumar Singh, *Explainer: Who pays Trump's tariffs - China and other exporters or U.S. customers?*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Z danych Chinese Academy of Social Sciences (中国社会科学院), Ministerstwa Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) oraz Instytutu Badawczego Uniwersytetu Renmin (中国人民大学国家发展与战略研究院) wynika, że około 90% ceł nałożonych na chińskie produkty jest przerzucane na amerykańskich dystrybutorów i konsumentów. Do podobnych konkluzji doszli Pinelopi Goldberg z Banku Światowego oraz Pablo Fargobaum z Uniwersytetu Kalifornijskiego.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za odwrotnym efektem konfliktu celnego prezentowanym przez stronę chińską jest większa zależność Ameryki od chińskiego eksportu niż chińska zależność od amerykańskiego eksportu¹²³.

Jak wynika z badań World Trade Consulting Corporation, przełoży się to na wzrost kosztów życia o 767 USD rocznie dla czteroosobowej rodziny oraz może doprowadzić do zlikwidowania około miliona miejsc pracy.

Gary Shapiro z American Consumer Technology Association zaznaczył, że importowany z Chin sprzęt do transmisji danych, głównie modemy i routery, jest wart 20 mld USD. Sektor ten zatrudnia około 18 mln osób. Dlatego zdaniem eksperta zwiększenie na te produkty może mieć katastrofalny wpływ na rynek.

Analogiczna sytuacja wystąpi na rynku rolnym. Amerykańscy producenci soi odczują skutki wojny celnej.

90% z 18 mln rowerów sprzedawanych w USA pochodzi z Chin, a części zamienne to rynek wart 300 mln USD. Jest to kolejny segment amerykańskiej gospodarki, który poniesie konsekwencje wzrostu ceł na dobra importowane z Państwa Środka¹²⁴.

Wnioski

Rząd

- ▶ Rozpatrując zagadnienie konfliktu handlowego pomiędzy mocarstwami, warto zwrócić uwagę na sposób prowadzenia negocjacji przez stronę chińską. W zachodniej kulturze przyjęło się, że raz uzgodniona kwestia co do zasady nie powinna być zmieniana. W negocjacjach z chińskim partnerem często dochodzi do rewizji początkowo uzgodnionych postanowień, a podpisanie samego porozumienia nie oznacza zakończenia procesu negocjacji. Wydaje się, że to właśnie to podejście spowodowało zaostrzenie konfliktu i ostrą reakcję strony amerykańskiej.
- ▶ Oprócz nałożenia kolejnych ceł zaostrzyła się retoryka konfliktu. Widać stopniowe rozszerzenie pola konfliktu o inne niż gospodarcze kwestie. Amerykanie zaczęli poruszać kwestię Ujgurów, a Chińczycy odpowiedzieli, że mają dość krytyki inicjatywy „Pasa i Szlaku”.

¹²³ 央广, 丁飞, 多份数据出炉 加征关税影响正向美国零售商和消费者传导, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²⁴ 胡小兵, 陈宇, 王梓乔, 综述: 贸易战没有赢家——各方反对美国对华升级关税措施, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Samorząd

- ▶ Intensyfikacja konfliktu handlowego pomiędzy USA a Chinami powoduje, że zaangażowanie polskiego rządu w nawiązywanie współpracy gospodarczej będzie odbierane jako opowiadanie się po jednej ze stron konfliktu. Dlatego jest to czas, kiedy samorząd może częściowo przejąć rolę instytucji rządowych i uwierzytelnić przedsiębiorców chcących rozwijać współpracę gospodarczą z partnerami z Państwa Środka.

Przedsiębiorcy

- ▶ Powrót do zaostrzenia konfliktu handlowego powoduje niepewność na światowych rynkach, nie tylko na amerykańskim oraz chińskim. Nie wpływa to pozytywnie na stabilność cen, ale również na same warunki prowadzenia działalności przez przedsiębiorców zagranicznych w Chinach. **Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że przeciągający się konflikt powoduje zmniejszony dopływ kapitału do rynku chińskiego, przez co chińskie władze coraz szerzej otwierają swój rynek, w szczególności rynek finansowy.**
- ▶ Wzrost ceł na amerykańskie produkty powoduje, że spada opłacalność importowania ich do Chin, tym samym występuje większy popyt na dobra z krajów europejskich.

SPORT, TURYSTYKA, EDUKACJA, KULTURA

Streszczenie

- ▶ Rośnie liczba turystów z Chin, którzy odbywają podróże zagraniczne. W 2018 r. prawie 150 mln obywateli Państwa Środka wyjechało za granicę.
- ▶ Chińscy producenci akcesoriów sportowych mają coraz większe – globalne – ambicje. Xtep International przejmie 100% udziałów w spółce będącej właścicielem marki obuwniczej K-Swiss.
- ▶ W Szanghaju odbył się 12. Festiwal Kultury Chińskiej. Część wystawy będzie można obejrzeć w Szanghaju do 14 sierpnia 2019 r.
- ▶ Pomimo oddania do użytku mostu łączącego Macau i Guangdong oraz zwiększenia się napływu turystów, Macau nie stanie się chińskim Las Vegas. Turyści nie są zainteresowani kasynami.
- ▶ W Stanach Zjednoczonych rośnie liczba uczniów, którzy uczą się języka chińskiego. W szkołach objętych obowiązkiem szkolnym jest ich ponad 227 tys.

Wydarzenia

1. Ministerstwo Kultury i Turystyki ChRL (文化和旅游部) opublikowało dane na temat liczby turystów w 2018 r. Łączna liczba osób, które odbyły podróż w Chinach, to ponad 5 mld, z czego 141,2 mln to turyści zagraniczni, którzy przyjechali do Chin. Jednocześnie 149,72 mln Chińczyków odbyło podróż zagraniczną, co stanowi wzrost o 14,7% względem roku poprzedniego¹²⁵.
2. 16 maja 2019 r. odbyła się konferencja Asian Food Festival. Jej tematem było „Digital Technology Empowering New Catering”, czyli integracja działań offline oraz online promujących branżę spożywczą¹²⁶.
3. 19 maja to „China Tourism Day”, który ma być festiwalem podróży. W całym kraju z tej okazji można kupić w dobrej cenie bilety do lokalnych atrakcji oraz zorganizowane wycieczki. Pekin liczy, że pozwoli to zwiększyć turystykę lokalną. Łącznie przygotowano 3500 ofert w niemal 50 miastach. Bilety na niektóre atrakcje turystyczne były rozdawane za darmo, na przykład w Hubei rozdano 350 tys. darmowych biletów. Festiwal odbył się po raz dziewiąty¹²⁷.

¹²⁵ 唐澜, 文化和旅游部: 2018年国内游人数突破55亿人次, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²⁶ 秦雪璠, 亚洲美食节: 口碑饿了么200城“数字化一条街”助推天猫618, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²⁷ 邱丽芳, “中国旅游日”全国推出3500多条旅游惠民措施, xinhuanet.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

4. Pekin planuje wykorzystać 100 mld RMB pochodzących z ubezpieczenia przed bezrobociem na wsparcie kształcenia zawodowego. Według oświadczenia Rady Państwa ChRL, aby zachować względnie wysoki wzrost gospodarczy, Chiny muszą zmierzać do utrzymania bezrobocia na obecnym poziomie. Pekin oczekuje, że kształcenie zawodowe może pomóc w rozwiązaniu problemu bezrobocia strukturalnego poprzez przebranżowienie się części pracowników¹²⁸.
5. Według informacji przekazanej przez Chena Baoshenga, Ministra Edukacji ChRL, celem rządu jest wdrożenie elementów edukacji związanej ze sztuczną inteligencją (ang. *artificial intelligence* - AI) w całym procesie szkolnym. Minister oczekuje, że niektóre rozwiązania z zastosowaniem AI przyczynią się do wykształcenia specjalistów z tej dziedziny i wspomogą innowacyjny potencjał gospodarki¹²⁹.
6. Chińska marka sportowa Xtep International przejmie E-Land Footwear USA, właściciela marki obuwniczej K-Swiss. Transakcja opiewa na 260 mln USD, za które chińskie przedsiębiorstwo nabędzie 100% akcji amerykańskiego producenta obuwia. Celem nabycia amerykańskiej firmy jest poszerzenie asortymentu o produkcję z półki premium. Umowa wejdzie w życie pod koniec lipca 2019 r.¹³⁰
7. 20 maja 2019 r. otworzono w Muzeum Szanghajskim 12. festiwal sztuki chińskiej. Festiwal prezentuje kulturę chińską: taniec ludowy, operę chińską, teatr. Ponad 1200 dzieł sztuki zostało wystawionych w muzeum; są to głównie obrazy, fotografie oraz chińska kaligrafia. Festiwal odbywa się co trzy lata, poczynając od 1987 r., ale po raz pierwszy w Szanghaju. W trakcie festiwalu zostały przyznane dwie nagrody - dla najlepszego artysty scenicznego oraz za najlepszą pracę - dla osób niezajmujących się zawodowo sztuką. W trakcie festiwalu odbyły się 102 występy oraz wystawiono 19 sztuk teatralnych. Bilety na festiwal kosztowały 380 RMB. Część wystawy będzie można oglądać również po zakończeniu festiwalu, do 14 sierpnia 2019 r.¹³¹
8. Administracja miasta Macau, znanego z kasyn, miała nadzieję, że 55-kilometrowy most łączący je z prowincją Guangdong sprawi, iż do kasy miasta wpłynie nowy strumień pieniędzy od turystów z Chin. Ku zaskoczeniu władarzy Macau zyski kasyn jednak zmalały o 0,5%. Jak się okazało, pomimo ogromnego napływu turystów (10 mln), większość z nich przyjeżdża tylko na jeden dzień i nie korzysta z hoteli ani kasyn. Miasto poszukuje nowych sposobów zarobienia na turystach, na przykład poprzez organizowanie festiwali muzycznych, kulturowych i innych¹³².
9. Instytut Konfucjusza w USA zorganizował doroczne spotkanie osób uczących się języka chińskiego. W spotkaniu tym wzięło udział 1300 osób, co stanowi rekordową liczbę. Według amerykańskich danych ponad 227 tys. uczniów liceów w Stanach

¹²⁸ Reuters, *China to use \$14.9 billion from unemployment insurance fund to support jobs*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹²⁹ China Daily, *China to further promote AI in education*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹³⁰ Reuters, *Chinese sports brand Xtep to buy owner of U.S.' K-Swiss for \$260 million*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹³¹ Zhang Kun, *Arts festival looks to future, with an eye on the past*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

¹³² Katrina Hamlin, *Breakingviews - Macau's Las Vegas ambitions face reality check*, reuters.com (dostęp: 31.05.2019 r.).

Zjednoczonych uczy się języka chińskiego, co czyni chiński trzecim najczęściej wybieranym językiem przez amerykańskich licealistów. W ostatnim czasie odnotowuje się dynamiczny wzrost zainteresowania nauką języka chińskiego¹³³.

Tło

Asian Food Festival - czyli jak zdigitalizować jedzenie

16 maja 2019 r. odbyła się konferencja Asian Food Festival w Hangzhou, czyli mieście, które stanowi siedzibę Grupy Alibaba. W trakcie forum ogłoszono powstanie nowego centrum badawczego, które będzie skupiało się na sektorze cateringowym. Głównym tematem konferencji było jednak połączenie działań offline oraz online w promowaniu tego sektora.

W trakcie konferencji Prezes Grupy Alibaba, Zhang Yong, zapowiedział, że działania spółki skupią się na inwestycjach w miasta trzeciego rzędu. Głównym elementem działań jest promocja lokalnych biznesów, w szczególności restauracji. Projekt „wirtualnych ulic” ma pokazywać rekomendacje użytkowników co do restauracji znajdujących się w pobliżu. Spółka w pierwszej kolejności uruchomi aplikację obsługującą 200 miast w Chinach za pomocą której będziemy mogli zarezerwować stolik, ustawić się w kolejce, złożyć zamówienie oraz za nie zapłacić.

Mówcy zwracali uwagę na to, że o ile giganci przemysłu cateringowego, tacy jak McDonald czy Burger King, skutecznie skupiają społeczności wokół swoich aplikacji w chmurze, o tyle lokalne restauracje muszą nauczyć się działać w cyfrowym świecie. Elementem projektu jest zamienienie 500 najlepszych lokalnych restauracji w 500 najlepszych dostawców jedzenia przez Internet.

Wnioski

Rząd

- ▶ Trudno zrozumieć Chiny nie rozumiejąc chińskiej kultury, historii czy języka. Jednocześnie język chiński należy do najtrudniejszych na świecie. Dzieci w amerykańskich szkołach mają szansę uczyć się go w trakcie zdobywania edukacji podstawowej, gimnazjalnej oraz licealnej. Daje im to ogromną przewagę w stosunku do osób, które uczą się języka dopiero na studiach. Warto rozważyć wprowadzenie takiej możliwości w polskich szkołach.
- ▶ Chiny wdrażają elementy edukacji związanej ze sztuczną inteligencją na wszystkich poziomach kształcenia. Zgodnie z oświadczeniem ministra edukacji nauczycielami mają zostać dobrzy specjaliści.

¹³³ Liu Yingmen, *Study of Chinese language gaining ground in US*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.05.2019 r.).

Samorząd

- ▶ Chińczycy przywiązują ogromną wagę do własnej kultury i historii, które uznają za powód do dumy. Dobrym pomysłem na promowanie regionu jest pokazywanie lokalnej kultury, w szczególności polskiego folkloru. Śpiew, taniec, sztuka, literatura to z pewnością elementy, które mogą zachęcić Chińczyków do lepszego poznania naszego kraju oraz jego regionów.
- ▶ Rosnąca liczba turystów to szansa zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla samorządów. **Organy administracji publicznej i przedsiębiorcy powinni współpracować nad promowaniem Polski jako interesującego turystycznie kraju.** Warto pamiętać o tym, że chińscy turyści statystycznie wydają najwięcej spośród wszystkich turystów na świecie.

Przedsiębiorcy

- ▶ Rynek sportowy w Chinach obecnie jest warty ponad 160 mld USD. Prognozowany jest dynamiczny wzrost wartości tego rynku – szacuje się, że w 2025 r. jego wartość osiągnie poziom ponad 450 mld USD. **Przedsiębiorcy z sektora sportowego o globalnych ambicjach powinni czym prędzej wejść na rynek, zanim ten się nasyci. Konkurencja ze strony chińskich producentów jest bowiem coraz silniejsza.**
- ▶ Rosnąca liczba turystów to szansa zarówno dla przedsiębiorców, jak i dla samorządów. **Organy administracji publicznej i przedsiębiorcy powinni współpracować nad promowaniem Polski jako interesującego turystycznie kraju.** Warto pamiętać o tym, że chińscy turyści statystycznie wydają najwięcej spośród wszystkich turystów na świecie.